

DIRVA

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

6907 SUPERIOR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103

LVIII

Balandis — April 11, 1973 Nr. 28

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

ŠVEDIJA MASKVOS ŽABANGOSE

ALG. TOLVYDIS

Kosyginos kelionė į Švediją yra tik Maskvos sustiprintos diplomatinės ir politinės veiklos pradžia. Podgornis beveik tuo pačiu metu vieši Suomijoje, o Brežnevas ruošiasi kelionei į Bonną. Šios kelionės rodo, kad Maskva, ryšium su būsima Saugumo konferencija, visomis jėgomis veržiasi į Vakarų Europą.

Kodėl Maskvai parūpo Švedija? Pirmiausia Maskva gerai žino, kad Švedijoje šiuo metu yra labai palanki dirva. Nors Švediją jau seniai valdo Socialdemokratų partija, tačiau ji dabar yra artimesnė komunistams, nes parlamente ji pasidarė daug silpnesnė, negu seniau. Ji teturi parlamente 163 atstovus iš 350. Taigi, ji yra mažumos partija ir tegali kraštą valdyti tik su Komunistų partijos pagalba. Komunistai parlamente turi 17 atstovų. Propagandistai švedų socialdemokratai skelbia, kad komunistai nepavojingi Švedijai, nes tesudaro tik 4% balsuotojų. Tačiau socialdemokratų priklausymas nuo komunistų maionės yra Švedijos dabartinei politikai reikšmingas faktorius.

Švedijos nūdienė užsienio politika yra pagrįsta neutralumu. Bet gi šis neutralumas yra tik iškaba. Kokia Švedija neutrali, parodė jos laikysena Vietnamo karo atžvilgiu. Ji globojo JAV kariuomenės dezertyrus. Ji varė visą laiką antiamerikinę propagandą. Jos ministeris pirm. O. Palme pasmerkė prez. Nixono Šiaurės Vietnamo bombardavimo taktiką. Šiais žygiais Švedija aiškiai rėmė Šiaurės Vietnamo komunistų ir Maskvos Vietnamo karo kurstytojų politiką.

Tai logiška, kad Kosyginas vizito metu Švedijoje rinktiniais žodžiais gyrė ir Palmę, ir karalių už Švedijos vedamą sovietams palankią politiką. Be abejo, Kosyginas atvyko į Stockholmą ne vien girti, bet ir tiesi tiltus būsima Maskvą išgalėjusi vienoje Balkvos politikai. Maskva, tijos jūros pusėje, siekia tinkamu momentu išgalėti ir kitoje pusėje. Čia Švedija, Norvegija ir Danija yra pirmasis Maskvos taikins. Laisvai išplaukti ir užvaldyti Atlantą yra svarbiau, negu dominuoti Baltijos jūroje.

Kosyginas karaliaus Gustavo Adolfo pilyje Drottningholme, karališkai prisivaishinęs, pareiškė: "Mes čia diskutuosime visas politines

(Nukelta į 2 psl.)

ARABAI IR ŽYDAI

Vieni barškina kardais, kiti nebijo

VYTAUTAS MEŠKAUSKAS

Iš Artimųjų Rytų ateina prieštaraujančios žinios. Iš vienos pusės Egipto prezidentas Sadat pareiškė Newsweek magaziniui, kad karas neišvengiamas (The battle is now inevitable). Iš kitos -- Izraelio krašto apsaugos ministeris Moshe Dayan ragina savo krašto valdžią leisti žydams pirkti nuosavybes arabų okupuotose srityse, aiškindamas, kad dabartinė būklė yra nusistovėjusi 10 ar net 15 metų!

Akivaizdoje Sadato karungumo toks Dayano pareiškimas gali būti palaikytas tikraprovokacija. Todėl premjerė Golda Meyer ir užsienio reikalų ministeris Eban pasukė, pavadinti Dayano pasiūlymus 'neatsakomais'. Dayanas į tai atsikirtė sakydamas: "kiekvienas, kuris sako, kad izraelitas neturi teisės pirkti žemės Judejoje ir Samarijoje, neturėtų mokyti savo vaikų biblijos".

II PASAULINIO KARO ATRŪGOS VENGRIJOJE

Vienas vokiečių korespondentas neseniai lankėsi komunistinėje Vengrijoje ir praneša, kad ten staiga labai atgijo pasikaltėjimų tema, kodėl vengrų antroji armija, kuri 1943 m. kaip vokiečių talkininkė buvo išstatyta ginti Dono frontą, buvo žiauriai sumušta.

Karinėje literatūroje rašo korespondentas, yra bendras įsitikinimas, kad tos armijos kariai buvo tikri bailiai ir, vos tik raudonoji armija, pradėjusi savo ofensyvą, paleido pirmuosius šuivius, tos armijos kariai išsibėgijo kaip zuikiai.

Korespondentas rašo, kad keliaujant per Vengriją -- miestuose, miesteliuose ir net daugelyje kaimų -- visur matyti paminklus -- obeliskus, papuoštus raudona žvaigžde, pastatytus pagerbti raudonajai armijai, kuri "išvadavo" Vengriją iš "nacių ir fašistų jungo", bet niekur nerasti mažiausio paminkliuko, kuris pagerbtų šimtus tūkstančių vengrų karių, paklojusių savo galvas Dono fronto laukuose.

Ypatingai daug prisidėjo prie tos žaizdos atvėrimo Istvan Nemeskürty knyga, pavadinta "Requiem mūsų antrajai armijai".

kuri neseniai buvo išleista Budapeste ir, kaip pranešama, labai uoliai perkama. Knygos autorius nagrinėja priežastis, kodėl ta vengrų armija buvo taip žiauriai sumušta ir kad tai yra tik antras atvejis Vengrijos tūkstantinėje istorijoje, kai vengrų armija turkų buvo visiškai sumušta 1526 m. mūšyje prie Mohacs.

Remiantis tos knygos aprašymais buvo pastatytas filmas var du "Mirusiųjų apklausinėjimas" kuris kaip "aktualija" jau ilgą laiką rodomas "Pesti Szinhaz" teatre ir kurio bilietai visada išperkami. Anot knygos autoriaus, filmas pastatytas pagal motto: "Šimtai tūkstančių tos armijos kritusiųjų galų gale turi būti apardoti, nes jie to verti".

Knygoje sakoma, kad tuometinis Vengrijos vadas admiralas Horthy sutikęs duoti frontą vieną savo diviziją, nes vokiečiai jam buvę pažadėję, laimėjimo atveju, grąžinti po pirmojo karo Vengrijos nustotas žemes -- pietinę Slovakiją ir šiaurines Siebenbuergeno žemes, kurios buvo perleistos Rumunijai.

Jau senokai prieš karą buvo (Nukelta į 2 psl.)

Kas pakeis Sadatą? Šiuo tarpu dar neaišku. Turint galvoj Egipto masių skurdą, neišskirtina kairiųjų diktatūra, nors aplamai imant, komunistas arabams mažai imponuoja. Faktinai 24 arabų valstybėse galime su tikti kiekvieną režimo rūšį, pradedant maoistiniu Pietų Jemene, baigiant visai konservatyvia monarchija Saudi Arabijoje.

Tai tik įrodo, kad kalbos apie arabų vienybę tėra tik svajonė. Dalis arabų valstybių dėka naftos eksporto pergyvena iki šiol nepažintą gerbūvį. Skaičiuojama, kad jos kartu turi netoli 3 bilijonų aukso ir užsienio valiutų rezervą. Iš kitos pusės turtingosios valstybės nelabai nori dalytis savo turtais su neturtinomis kaip Egiptas ar Sirija. Kas iš tikro arabus jungia tėra tik neapykanta Izraeliui. Neapykanta yra didelė jėga, bet netokia, kad visi užmirštų savo paskirus interesus.

Jei Sadatas kristų, neoficialaus arabų pasaulio vado rolę norėtų perimti Libijos valdovas Muammar Gaddafi. Tai palyginti jaunas fanatikas (31 metų), kurio balsui reikšmę priduoja ne tiek jo idėjos, kiek faktas, kad Libija parduoda per metus naftos už 2 bilijonus dolerių. Iš tų 125 milijonus dolerių jis duodavo Egiptui, 45 milijonus Sirijai ir turbūt apie 20 milijonų Palestinos pabėgėlių organizacijoms. Pati Libija yra tačiau mažas kraštas, kuris net sau reikalingus valdininkus turi importuoti iš Egipto. Tie, aišku, nėra labai populiarūs Libijoje. Gaddafi gali iškilti tik glaudžiau sujungdamas Libiją su Egiptu, tačiau kartu nenustodamas naftos šaltinių kontrolės. Kaip ten būtų, Gaddafi turi noro ir pinigų, ar to užtenka arabų pasaulyje, parodys tik ateitis.

A.A. DR. STEPONAS BIEŽIS, kuris visą gyvenimą dirbo Lietuvai ir Lietuvai, mirė balandžio 6 d. Chicagoje. Atsisveikinimas su velioniu buvo suruoštas Petkaus laidotuvių namuose ir antradienį, balandžio 10 d., dalyvaujant gausiam būriui chicagiečių ir iš tolimesnių vietų atvykusių, buvo palydėtas į šv. Kazimiero kapines.

DR. STEPONO BIEŽIO NETEKUS

J. JŪRKUNAS

Gilus susimąstymas ir skausmas palies kiekvieno lietuvio širdį, išgirdus liūdną žinią, kad mirė didelis lietuvis, nepaįstantis darbininkas, tauras daktaras ir ištikimas bičiulis Dr. Steponas Biežis.

Gimęs Lietuvoje Pakenėžio apskr. prieš 84 metus, šviesios atminties Dr. Steponas Biežis dar jaunuoliu būdamas atvyko į šį laisvės kraštą ir čia pradėjo savo ilgametį, vaisingą, ne nutruktantį darbą Lietuvai ir lietuviui, tarp lietuvių ir tarp amerikiečių.

Ir, tur būt, drįsiu tvirtinti, kad to nuolatinio rūpesčio savo gimtuosiu kraštu ir savo broliu lietuviu nenutraukė nei trumpam momentui per savo gražų 84 metų gyvenimą.

Šviesios atminties Dr. Steponas Biežis buvo atviro optimistinio, nuoširdaus aukštaitiško būdo. Jis nenurimo be darbo, be akcijos. Vieną darbą atlikęs nelaukė raginimo, pats jungėsi į kitą noromis ir nepriekaištaudamas. Jis savo taikiu būdu sugyvendavo su visais bendradarbiais ir po kiekvieno atlikto darbo jo draugų ratas visada prasileisdavo padidėdavo.

Ir kas bešvardins dabar visus šviesios atminties daktaro darbus.

Jis lietuvių kalbos mokytojas. Jis ir jaunimo laikraščio redaktorius savo jaunatvės metais. Jis lietuvių gydytojų žurnalo redaktorius savo gyvenimo saulėlydyje.

Jis lietuviško kareivių legiono organizatorius Lietuvai keliantis

nepriklausomam gyvenimui. Jis ištikimas lietuvių veteranų Dariaus ir Girėno posto narys iki savo mirties.

Jis vienas iš organizatorių Dariaus ir Girėno skridimo į Lietuvą. Jis ištikimas Margučio bendradarbis, keliasdešimt metų reiškęs savo meilę Lietuvai ne vien žodžiais bet ir darbais.

Jis didelis rėmėjas Dirvos ir jos bendradarbis, įsijungęs į Vilties draugijos šimtininkus pirmąją dieną ir dabar, jau būdamas ligoninėje, perskaitęs Dirvos atsisveikinimą prašant paremti spauslavei naujų mašinų nupirkimą, pirmasis nusiuntė Dirvai 100 dolerių, kviesdamas ir kitus įsijungti į talką.

Jis ištikimas talkininkas ir organizatorius lietuviškų sąskrydžių San Francisce ir Washingtone. Jis kėlė Lietuvos bylos klausimą įtakingųjų amerikiečių tarpe.

Jis ištikimas Amerikos Lietuvių Tarybos narys -- jos direktorius iki dabar. Jis daugsupratimo rodė ir Amerikos Lietuvių Bendruomenei.

Jis vienas iš steigėjų Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos, jos pirmininkas, valdybos narys ir jos garbės narys.

Jis ilgus metus daug rūpesčio skyres jaunimui. Keliasdešimt metų pirmininkavęs Skautams Remti Draugijai. Daug kapitalo sukėlęs ir daug rūpesčių pakėlęs, įrengiant skautams Rako stovyklavietę.

Jos nuoširdus talkininkas ir garbės filisteris (Nukelta į 2 psl.)

TAUTOS FONDO VALDYBA, kurios pagrindinis uždavinys yra telkti lėšas VLIKo darbams vykdyti. Valdybai pirmininkauti vėl pakviestas ilgametis TF pirmininkas prel. Jonas Balkūnas, nenuilstamai aukojas visas savo jėgas Lietuvos laisvės atgavimui, Nuotraukoje Tautos Fondo valdyba, iš kairės: vicepirm. A. Reventas, išd. P. Minkūnas, pirm. prel. J. Balkūnas, sekr. J. Pažemėnas, vicepirm. J. Vilgalis ir vykd. vicepirm. Z. Jursys.

ŠVEDIJA...

(Atkelta iš 1 psl.)

ir ūkines problemas. Bet svarbiausia bus pasaulio taikos problema". Apie taiką Kosyginas čiulbėjo visiems švedų žvirbliams. Bet jis pamiršo pasakyti, kad 1968 m. su tankais sutvarkė Čekoslovakijos komunisto Dubčekio vyriausybę vien dėl to, kad ji Maskvos nebenorėjo klausyti. Šis Maskvos "taikos" apaštalas pamiršo pasigirti, kad jis ginklais rėmė ir remia Azijos, Afrikos ir kitų kontinentų komunistus ar jiems palankias vyriausybes, kad keltų revoliucijas ir karus.

Kosyginas viena iš pirmųjų politinių temų bus Saugumo konferencija. Čia Maskvai rūpi prisijungti daugiau balsų savo naudai būsimoje Europos Saugumo konferencijoje. Be abejo, Kosyginas padarys viską Stockholm, kad labiau surišėtų Švediją su Sovietų Rusija.

Iš konkrečių problemų Maskvai labiausiai rūpi prekybos reikalai su Švedija. Pastaruoju metu Švedijos prekyba su Rusija yra žymiai sumažėjusi. Čia Maskvai svarbu vėl ją padidinti ir ypatingai atitraukti Švediją nuo Vakarų Europos rinkų. Žinoma, turtinga Švedija Rusijai bus labai naudinga ir kreditų atžvilgiu. Todėl šikartą Kosyginą lydėjo užsienio prekybos ministras Kuzminas ir jūrų susisiekimo ministras Gušenko.

Tenka pažymėti, kad nedidelėje Švedijos valstybėje (ji turi apie 8 mil. gyventojų) veikia apie 40 diplomatinio tarnautojų rusų pasiuntinybėje ir apie 360 rusų piliečių turi darbo ir gyvenimo teisę Švedijoje. Be to, čia veikia rusų prekybos tinklas, išplėstas po visą Švediją. Švedijos saugumo organai, vadinti "Saepo" turi daug vargo su šiais rusų legalizuotais šnipais.

Nežiūrint didelio "saugumo", Kosyginas nedrįso atskristi į Stockholm aerodromą, bet nusileido toli nuo Stockholm esančiame Arlandos aerodrome. Čia jį pasitiko tik Rytų bloko diplomatai ir Kinijos misijos šefas. Būdinga, kad Stockholm prieš Kosyginą demonstracijas ruošė žydų visuomenė. Tačiau švedų saugumo organai sutrukdė žydams tinkamas demonstracijas prarasti. Pasilikęs, žinoma, istorinis anachronizmas, kad Švedijos karalius Gustavas Adolfas buvopriverstas pagerbtis diktatūrinio režimo svečią, kuris savo programoje yra įsirašęs sunaikinti visus karalius ir kapitalistus.

Dabartinė Švedija ne jaučia, kokioje pavojingose būklėje ji yra atsidūrusi. Švedijos socialdemokratai yra per daug naivūs ir patiki Maskvos rafinuotą veidmainių melagingoms kalboms. Šiuo atžvilgiu galėtų jie pasimokyti iš Lietuvos, Latvijos ir Estijos socialdemokratų, kurių didelė dalis žuvo Sibiro kacetuose, o dar didesnė dalis priversta gyventi tremtyje.

Pirmieji Lietuvos civiliniai lėktuvai su instruktoriumi kpt. J. Garoliu. Iš kairės: J. Narbutas, šio straipsnio autorius, V. Civiškas, kpt. J. Garolis, L. Perednis ir T. Zauka. Nuotrauka daryta 1930 m. birželio 28 d. Kaune išleistuvių dieną.

Aviacijos majorą J. Garolį prisiminus

J. NARBUTAS

Ne tik nustebau, bet buvau ir prisilėgęs, kai Dirvos 15 nr. perskaičiau apie netikėtą, buvusio Lietuvos karo aviacijos majoro Jeronimo Garolio, mirtį. Tiesiog, nesinorėjo tikėti, kad jau nebėra gyvųjų tarpe lėktuvų, tiek daug nusipelnusių, netikėčiau Lietuvos karo aviacijai, be ir civilinei Lietuvos aviacijai. Jis gi buvo pirmas civilinių lėktuvų skraidymo instruktorius ir pirmas Lietuvoje mašinparnio pilotas.

Mano susitikimas ir bendradarbiavimas su J. Garoliu gana trumpas: prasidėjo 1929 m. rugpjūčio mėn. pabaigoje ir pasibaigė lygiai metams praslinkus. Mat, is tada buvo pakviestas būti pirmos civilinių lėktuvų laidos skraidymo instruktoriumi ir kai šita atliko, jis pasitraukė.

Dar prieš jo paskyrimą šioms pareigoms žinojau, kad J. Garolis yra gabus ir patyręs lėktuvų. Mat, tada tarnavau karo aviacijos štabe civiliu tarnautoju ir pažinojau visą skraidantį personalą. Karo aviacijai perkant užsienyje lėktuvus, J. Garolis ne kartą buvo skiriamas į komisiją tiems lėktuvams priimti. Atgabenus lėktuvus į aerodromą ir juos sumontavus, J. Garolis juos išmėginavo ir po to su jais supažindindavo eskadrilijų lėktuvus. 1929 m. birželio 20 d. kapitonas J. Garolis skrido "Ansald" lėktuvu, su pažindindamas kapitoną Nastarą. Kas tai įvyko, kad lėktuvas tapo nebevaldomas ir perėjo į smigimą. Paskutinę akimirką kpt. J. Garolis spėjo iššokti su parašytu, o kpt. Nastaras žuvo. Po kelių dienų J. Garolis jau

vėl buvo ore, o praėjus dviem mėnesiam nuo šio įvykio jis sutiko būti ir pirmu civilinių lėktuvų skraidymo instruktoriumi.

Mes pirmieji mokiniai buvome labai patenkinti, kad skraidyti mus mokys toks patyręs lėktuvų. Kaip tik rugpjūčio mėnesio pabaigoje aero klubas gavo iš karo aviacijos padovanotą lėktuvą. Tai buvo senas, pirmojo pasaulinio karo vokiečių gamybos, mokomojo tipo lėktuvas "ALBATROSAS B II", ilgus metus naudotas karo aviacijoje karo lėktuvų pradiniam mokymui (manau, kad ir J. Garolis išmoko skraidyti tokio pat tipo lėktuvu, nes jį buvo keli). Prieš perduodant lėktuvą aero klubui, aviacijos dirbtuvėse jis buvo atremontuotas ir naujai perdažytas, panaikinant visus karinius ženklus. Kai klubas jį perėmė, mums ir teko pirmas darbas nudažyti ant jo sparnų ir lie mens civilinio lėktuvo ženklus "RY-LAK" (šis ženklas buvo paskirtas Lietuvai tarptautinės civilinės aviacijos organizacijos). Nors lėktuvas buvo skirtas mokymo tikslams, tačiau pirmas jo skridimas buvo grynai komercinis. Mat, tais metais Kaune vyko didelė žemės ūkio paroda, Viena Klaipėdos muilo fabrikas, dalyvavęs toje parodoje, nutarė savo reklaminius lapelius parodos lankytojams padalinti iš oro. Aero klubas už gerą atlyginimą sutiko tai atlikti ir vieną popietę J. Garolis ir aš pakilome į orą su pundaiais reklaminių lapelių. Buvo stiprokas vakarų vėjas ir reklaminius lapelius nusėjome ne tik parodos aikštėse, bet ir visą plotą iki sporto stadijono.

Pirma skridimo pamoka buvo paskirta rugsėjo pirmą sekmadienį saulei tekant. Taigi, mums teko atsikelti dar geroje tamsoje ir pėstiems, iš įvairių Kauno vietų, skubėti į aerodromą. Dar saule nepatekęs, jau tempėme lėktuvą iš mokomos eskadrilijos angaro, kur jis buvo laikinai priglaustas. Netrukus motociklu atvažiavo ir J. Garolis. Trumpai paaiškinęs apie pirmą skridimo pamoką, jis liepė man sėsti į lėktuvą, užvesti motorą ir jį išmėginti. Buvo labai tylus ir ramus rugsėjo mėnesio saulėtėkis, kurį labai sudrumstė užvesto lėktuvo motoras. Kai motoras buvo išmėgintas, į antrą sėdynę šlipo J. Garolis ir per vamzdelį mano šalime įsakė vairuoti lėktuvą į kiltuvietą, maždaug, 200 metrų nuo angaro. Iš teorijos pamokų gerai žinojau kaip reikia lėktuvą vairuoti, bet praktiškai, ne taip jau lengva padaryti. Krypuodamas į visas šalis, šiaip taip dasikasčiau starto vietą. Čia Garolis perėmė vairus, davė pilną gazą didindamas lėktuvo greitį, taip, kad nė minutei nepraejus, jau mes ore. Pasiekęs reikiamą aukštį, atsuko lėktuvą į glagrečią Kaunas - Garliava plentą. Tada liepė man perimti vairus ir skristi tiesiai į Garliavą. Čia ir prasidėjo kiekvienam lėktuvui, pirmą sunkiausią pamoką. Lėktuvas, kaip tas eiklus eržilas, pajutęs kad jo važiavimas atleistas, tuč tuojau pasipurtė: tai nosis smunka žemyn tai horizontas dingsta, tai į viršų ar kitą šoną krypta, o instruktorius tik šaukia daryk tą,

ar daryk kita ir t.t. Čia visas teorijos mokėjimas susimaišė su praktika ir gavosi toks sukurys kad net prakaitas išpylė kaktą. Bet... viskam yra pradžia ir vi kam yra pabaiga. Jaučiu kaip ins truktoriaus pataiso vairus ir po kelių minučių ranka, laikanti vairrolazdę, ir kojos pradeda sparčiau reaguoti į kiekvieną netikslumą, o bebaigiant pasiekti Garliavą, lėktuvas mažiau besvyruoja ir žymiai tiesiau skrenda. Ties Garliava instruktorius atsuko lėktuvą tiesiai į Kauną ir aš vėl jį valdau. Kiekviena minutė dirba mano naudai ir, kai atsiduriu virš aerodromo, lėktuvas beveik tiesiai jį perskrenda. Ant Nemuno instruktorius padaro postų ir nutupiamas viduryje aerodromo. Čia pora pasta bū ir liepia jau man kilti. Žinoma, su instruktoriaus pagalba pakylu ir po pusiau trumpesnio skridimo vėl nusileidžiam. Po manęs skrenda L. Perednis, vėliau V. Civiškas, o paskutinis T. Zauka.

Taip, mes, vadovaujami kpt. J. Garolio ir pradėjome mokytis skraidyti. Buvo prasidėjęs ruduo, dienos trumpėjo ir skraidymo pamokos vykdavo tik sekmadeniais (iš ryto ir po pietų po du skridimus). Nežiūrint, kad tarpskraidymo pamokų buvo tokia didelė pertrauka, mes labai greit sugebėjome perimti instruktoriaus mokymą ir po kelio likos skridimų, kiekvienas mūsų jutome, kad jau kylame ir tupiame savistoviai. Čia ir yra kpt. J. Garolio nuopelnas, kad jis nuo pat pirmos pamokos moko labai tiksliai perduoti mums savo skraidymo žinias.

(Bus daugiau)

VENGRIJA...

(Atkelta iš 1 psl.)

rašoma, kad Vengrijos kariuomenė yra menkai paruošta ir labai blogai apginkluota ir jokioms modernaus karo kautynėms netinkama. Kaip karkurės tos divizijos karininkai savo užrašuose pažymėjo, buvo kuopų, kurio turėjo tik po 30 šautuvų, nekalbant jau apie sunkiuosius ginklus. Antrąją diviziją sudarė vieton nustatytų 27 pulkų, vos tik 18 pulkų, kurie gal šiaip taip tik puolimui, bet jokių būdų negynimais. Be to, divizijos vyrų amžiaus vidurkis buvo tarp 30-40 metų ir jų tarpe buvo didelė dalis "politiškai nepatikimų" bei surankiotų iš įvairių tautinių mažumų. Nežiūrint to, divizija buvo išstatyta Dono fronte ir turėjo dengti 208 kilometrų ilgio barą. Kas dar blogiau, kai juos prižiūrį vokiečių kariai gyveno šil tuose bunkeriuose ar ūkininkų namuose, vengrų kariai šalo 32 iki 40 laipsnių šaltyje ir turėjo talpintis daržinėse ar pašitūre.

Ir kai rusai 1943 m. sausio 12 d. pradėjo savo didžiąją ofensyvą, antroji vengrų divizija turėjo atlaikyti tikrą pragarą. Potrijų dienų didvyriško gynimosi paieškėjo, kad padėtis yra beviltiška ir vengrai gynimosi linijų atlaikyti negalės. Fronto barui vadovavęs vokiečių generolas majoras Ernst von Witzleben vengrų divizijos vadui generolui leitenantui Gustav Jany pareiškė: "Padarykite sprendimą jūs patys. Žinokite, kad nuo jūsų sprendimo priklausos visos vengrų ar-

laiškai Dirvai

NEPASISEKIMAS AR SABOTAŽAS?

Seniai laukta knyga "The USSR - German Aggression Against Lithuania" pasirodė viešumoje. Tačiau ne vienam skaitytojui bus sunku išsiaiškinti ir savuminti, paėmus į rankas knygą, kuri visu kuo gali būti tobulu pavyzdžiu, kaip nereikia leisti knygų. Tuojau ir pinigai atsistos akyse. Juk Tautos Fondas išleidimui davė 10,000 dolerių. Ne paslaptis, juk ir autoriui (jeigu jau redaktorius tokiu būdu pretenduoja) sumokėta graži suma, pavadinta "faktinomis išlaidomis", nors Elita ne be džiugėsio paskelbė "autorius atsisakė honoraro".

Kur mokama iš visuomenės auksu, ten visuomenė turi teisę, net pareigą tikrinti ir žinoti, kaip, kas naudojasi "faktinomis išlaidomis".

Viršelio applanke randame autoriaus vietoje "Dr. Bronis J. Kaslas". Tai autoriaus vieta, bet ne vietoje. Jeigu rašomas autorius, tai jis jokių būdu negali būti nukištas į apačią ir dar kreivai. Tokių spaudos analfabetiškumų jau nebūdavo ir Ja kavičiaus kalendoriuose.

Bet tai tik pradžia duobių. Tituliniai puslapiai ne vienodotamsumo dažais atspausiti, vieno puslapio raidės perdidelės. Ir tai dar galima būtų užsimerkti. Bet toliau randame puslapius visai murzinius. Kalkuriuose puslapiuose tirštai juodi klekai. Ir tai dar būtų atleistina autoriui ir leidėjams, bet randame puslapius tokio keistai plono popieriaus, kad per juos persišviečia sekančio puslapio tekstas. Neįmanoma skaityti. Knygoje randame net keturių rūšių popieriaus! Sunku patikėti savo akimis. Negali būti? O taip yra.

Vos tik įsigijau šią knygą, padovanojau vienam amerikiečių laikraščio redaktoriui, kuris man labai padėjo, bet čia pat, kaip patyręs spaudos darbo žmogus, atkreipė dėmesį applanke ne vietoj kreivai rašytas "Dr. Bronis J. Kaslas", o tituliname lape "Dr. Bronis J. Kaslas" jau virsta "editor". Nuo čia prasidėjo istorija. Amerikietis pastebėjo nevienodą popieriaus. Po to sekė klekų atradimas, neįskaitomi puslapiai, aplamai, visos blogos spaudos darbas. Tada pradėjau iš nepatogumo teisintis, kad mes esame neturintys ir mums svarbu buvo knygą išleisti, nors ir ne visai gerai. Čia redaktorius pasidarbė jau tikru spaudos vertintoju. Jis ir sako man, kam jums tokia "Cook book" dydžio knyga, jeigu jūs taupote lėšas? Ir dar pridėjo, girdi, USSR - German Aggression klausimais jau prirašyti šimtai tomų. Gal būtų užtekę 250-300 puslapių lietuviško reikalo nušvietimui, ryšium su ta agresija?

Kiek džiugus buvau skubėdamas su dar spaudos dažais atsiduodančia knyga, apdovanoti lietuviams labai palankių redaktorių -- amerikiečių, tiek nusivylimu pritrenktas grįžau namo.

Daug kaltininkų galima būtų surasti šiai, tikrai būriariai nelaimai, bet didžiausia atsakomybė visgi tenka autoriui -- Dr. Broniui J. Kaslui. Šimtai klausimų kyla: kodėl toks analfabetiškas darbas leidyklos, kuriai nemažai buvo sumokėta? Kodėl Br. Kaslas, atlikęs redagavimo -- darbą, nesišaukė į pagalbą dr. J. Balio, dr. J. Puziną, dr. B. Nemicką, kurie tal kininkau ir net surinko dokumentus, kaip pav. dr. J. Balyšs Kongreso bibliotekos archyvuose. Beje, Vilko žinių tarnyba skelbia, kad tokį rinkinį išleisti sumanymą iškėlęs Vilko pir-

mijos likimas". Ir generolas Jany, nenorėdamas pasirodyti, kad vengrų kariai yra bailiai, davė įsakymą: "Išlaikyti frontą iki paskutinio vyro!" Ir vengrai laikėsi...

Bet jau sausio 24 d. vengrų divizijos vadas generolas Jany išleido savo paskutinį dienos įsakymą: "Antroji vengrų divizija savo garbę prarado" ir šimtui tūkstančių kritusiųjų teliko tik "žiema, sniegas, tyla ir mirtis"...

mininkas K. Valitnas, bet kiek girdėjau iš patikimų šaltinių, sumanymas kito Washington, kai dr. J. Balyš sutelkė visą eilę dokumentų. Pagaliau, ne taip svarbu, kas, kada sumanymą iškėlė. Tokią knygą seniai reikėjo išleisti, tik, žinoma, ne tokioj, "Bromos atvertos in viešnastij" parengtyje.

Savaime kyla klausimas, kaip išsiskaidyti iš tos makalynės? Juk jokių būdu negalima tokio leidinio rodyti svetimtaučiai, jei šiek tiek jį gerbi. Reikėtų sulaukyti platinimą.

Visose bėdose yra ir šis tas gero. Nėra ir kalbos, kad knyga verta perspausdinti. Tokiu būdu bus garbinga proga pažymėti "Second edition" arba "Second printing". Autorių skaičius tokiais knygais visada labai pravartus, todėl ponui Kaslui reikia nusileisti iš autoriaus arkštumų, o sudėti visus talkininkus: dr. J. Balį, dr. J. Puziną, dr. B. Nemicką ir nebijoti pridėti K. Škirpos pavardę, kuris irgi talkininkavo.

Gal bus naujų išlaidų. Bet dora leidykla turėtų eiti į kompromisą. Knygą reikėtų perdirdinti, gerokai sutrumpinti, ypač vertėtų išmesti Vilko visokius memorandumus, susirašinėjimus. Dėl to nebūtų nuostolių.

Apturpinus tekstą, būtina ir kalbą pagerinti. Redaktoriaus pastabose ir įvade kalba sausa, kaip atšipusių kirvių kerta. Kai jau tiek pinigų išmetama, nebe kažin kiek kaštuotų sodresnės kalbos suradimas. Ir iliustracijų vos pora, o būtina dėti daugiau, nepagalint ir kai kurių dokumentų fotokopijų. Tas pridurtų daugiau autentiškumo. O svarbiausia, tai patikėti techninę knygą priežiūrą tokiam, kuris tą darbą išmano.

R. Daukša

• **Encyclopedia Lituanica** administracija darė ką tik galėjo, kad susidarytų tiek prenumeratorių, iš kurių gaunamas prenumeratorio skumų laimingai jį užbaigti. Deja, mūsų viltys nepasiteisino. Enciklopedijos redaktoriai savo ruožtu deda didžiausias pastangas, kad tomas galėtų sekti to mą be didesnių protarpių, bet ir čia susiduriama su vis didėjančiais sunkumais.

Nuo darbo pradžių praėjo daugiau kaip 8 metai. Per tą laiką kainos iškilo daugiau 25%. Kai tebėra tokia vargana padėtis, administracija neberanda kitos išeities, kaip pakelti tomo kainą iki \$20.00. Tačiau naujieji prenumeratoriai dar turi labai puikią progą pasinaudoti sena pirmųjų dviejų tomų kaina (\$15.00). Lengvata tokia: kas Encyclopedia Lituanica užsiprenumeruos iki 1973 m. gegužės 1 d., tas I ir II tomus gaus po \$15.00. Po gegužės pirmos dienos visų tomų kaina bus \$20.00. Prašome šia lengvata pasinaudoti. Laukiame Jūsų užsakymo.

Užsakymus siųsti: **Encyclopedia Lituanica, 395 W. Broadway, P. O. Box 95, So. Boston, Mass. 02127, USA. Telef.: darbo metu (617) 268-7730, o vakarais (617) 282-2759.**

WANTED
JOURNEYMAN
ENGINE LATHE OPERATORS
Must be able to set up work from blue prints and close tolerance. Good fringe benefits and working conditions.

LELAND DETROIT
MANUFACTURING CO.
5945 MARTIN
DETROIT, MICH.
313-896-7910

(22-28)

WANTED AT ONCE JOURNEYMEN
or 1ST CLASS SKILLED
AUTOMATIC SCREW MACHINE
OPERATORS
SET UP MEN.
ON BROWN & SHARPE.
Steady work and fringe benefits.
MEL-BA MFG. CORP.
6295 Lear Nagle Rd.
North Ridgeville, Ohio
216-777-4936

(23-32)

DIRVATHE LITHUANIAN
NEWSPAPER

6907 SUPERIOR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103

Telephone: (216) 431-6344

MAILING ADDRESS

P. O. Box 03206, Cleveland, Ohio 44103

SECOND-CLASS POSTAGE PAID AT CLEVELAND, OHIO •
PUBLISHED TWO TIMES A WEEK EVERY WEDNESDAY AND
FRIDAY BY AMERICAN LITHUANIAN PRESS RADIO ASS'N. VILTIS,
INC. • SUBSCRIPTION PER YEAR \$13.00 • SINGLE COPY 15 CENTS.

EDITOR VYTAUTAS GEDGAUDAS

DIRVA ISEINA TREČIADIENIAIS IR PENKTADIENIAIS •
PRENUMERATA MEAMS \$13.00, PUSEI METŲ \$7.00 • ATSKIRO
NUMERIO KAINA 15 CENTŲ • STRAIPSNIAI TRUMPINAMI IR
TAISOMI REDAKCIJOS NUOŽIŲRA • NESPAUSDINTI STRAIPSNIAI
GRAŽINAMI TIK AUTORIAMS PRASANT • PAVARDE PASIRASYTI
STRAIPSNIAI NEBŪTINAI ISREISKIA REDAKCIJOS NUOMONĘ • UŽ
SKELBIMŲ TURINĮ IR KALBĄ REDAKCIJA NEATSAKO.

ŽIAURIAI KRAIPO ISTORIJA

Visam pasauliui gerai žinomos bolševikinės "korektūros", skiriamos istorijos faktams. Komiskiausiai atrodė Stalino "korektūros" bataliniuose pilietinio karo paveiksluose. Stalinas liepdavo "išimti" Trockį, stovėjusį šalia Lenino, ir Trockio vieton įpėsti jį patį. Šitaip buvo gautos batalinės scenos, kuriose Stalinas rūpestingai asistuoja Leninui.

Nors istorija sako, kad Leninas ir Stalinas nebuvo susitikę karo veiksmų laukuose, kautynių paveikslai nuneigia istoriją. Stalinui dingus, tikrovė nebuvo atstatyta, Trockis nebuvo grąžintas į savo vietą paveiksluose, nes kas gi gali išdrįsti užstoti "socialistą"? Ir dabar paveikslų galerijoje Trockio vieton išsimelekęs Stalinas tebeasistuoja Leninui...

Filmų serijoje, skirtoje Lenino atminčiai, Trockis absoliučiai išguitas.

Kurjozai su vardų išmetimais net "Sovietinę enciklopediją" pavertė linksmu humoro leidiniu. Tokia yra istorinės tikrovės dalia pakvaišusios, personalinio tvaiko sklidinos, diktatūros sąlygoje.

Ne kitaip elgiamasi su Lietuvos istorija. "Professorius" Navickis pastaruoju laiku vienas iš tokių istorinės tiesos kraipymo žonglierių. Išveivų spauda platokai rašė apie Novickio išdaigas istorinių "studijų" puslapiuose...

Štai, dabar pasiekė mus propagandinio leidinuko "Laikas ir įvykiai" antrasis numeris. Čia Leningrado aukštosios partinės mokyklos klausytojas J. Krylovas chuliganiškai kraipo nesenos dar Lietuvos praeities istorinius faktus. Draugas J. Krylovas, vos su skubę įkelti koją į propagandinę mokyklą Leningrade, jau tariaisi esąs toks "mokovas", kad išdrįsta lietuviams skirtame leidinyje meluoti ir pasakoti nebūtus dalykus.

"Draugo parama" -- šitaip užvardino savo melus J. Krylovas. Jis rašo apie 1918 metų gruodį. Jo dėstyme atrodo didžiausia tuo metu Lietuvos likimą rikiavusi jėga buvo "Lietuvos komunistų partija". Šitos, nebuvusios, partijos energijai Krylovas prirašo "pirmuosius tarybinius dekretus", majestatiš-

kus suvažiavimus, pasitangas išjungti į bolševikinę imperiją!

Taip nebuvo. Tuo laiku nebuvo "Lietuvos komunistų partijos", bet tikrai rusiškosios kompartijos sekcija "Lietuvos-Baltarusijos komunistų partija". Krylovo aprašoma me periode šiai labai menkutei kompartijos sekcijai vadovavo gretųjų, ir Kapsukas. Iš esmės gi visas vadovaujamas sąstatas buvo aklaiz paklusnus komisariui Joffe. Pagal šio Maskvos skirto komisaro dekretus ir tvarkėsi "Lietuvos Baltarusijos kompartija". Dekretai buvo derinami su miitarinėmis Raudonosios armijos operacijomis, nes stengtasi armijos žygiui patalkinti riaušėmis Vilniuje.

"Lietuvos Baltarusijos kompartija" rezidavo Daugpilyje. Iš čia štabas, suderinęs savo veiksmus su komisaro Joffe dekretais, kvietė vilniečius "sukilti". Tai buvo tuščios pastangos. Vilniuje dominavo lenkų legionas. Tikrai vėliau, militariškai išiveržusi Raudonoji armija, leido Kapsukui atvykti Vilniun.

Tuos istorinius faktus leningradietis "žinovas" J. Krylovas išmeta iš istorijos, nelyginant kaip Stalinas išmetė iš paveiklo Trockį. Krylovas pilna burna kalba apie "revoliucinę liaudies" talką steigiant Vilniuje tarybinę santvarką.

"Didžiojo Spalio idėjos buvo suprantamos kiekvienam Lietuvos darbininkui ir valstiečiui", aušina burną Leningrado "istorikas". Jis kaltina ... lenkus, kurie staigia ataka išbloškė Vilniuje iškuriančią su bolševikinių durtuvų talka Kapsuką.

Ir kokia gi ironija! Kol buvo Vilniuje bolševikiniai durtuvai -- buvo ir bolševikinė santvarka! Nebėra tų durtuvų -- ir Kapsukas bėga į rytus! J. Krylovas, aptardamas šį periodą visiškai "neįmato" reikšmingiausios to periodo jėgos. Tai lietuvių patriotinis sukilimas, kurio išdavoje atsidūrė lietuvių kariuomenė. Visa tai nenaudinga Krylovo spekuliacijoms. Apkaltinęs lenkus, Krylovas užtikrina, kad "Lietuvos liaudis" kantariai laukusi bolševikinės santvarkos per visą "buržuazinį" periodą. Taip klastoja Lietuvos istoriją Leningrado mokyklos klausytojas. Vieš-

LIETUVIŠKOJO GYVENIMO NUOTAIKOS

IŠ KASDIENYBĖS IR TEISYBĖS TAŠKO

Iš laisvojo pasaulio lietuvių spaudos reikalaujame teikti objektyvias žinias vertinant įvykius, darbus ar žmones. Tačiau negalima pamiršti, kad nors tiesa yra viena, bet ji dažnai būna kiekvieno žmogaus skirtinga ir kiekvienas stengiasi savo tiesą jei nepriemti kitam, tai bent įrodinėti, įtikinti, o galin-gesnis bando prievarta savo skelbiamą nuomonę primesti, priversti juo įtikėti. Toks pavyzdys yra Lietuvos okupantas, kuris prievarta savo skelbiamą melą ir klastą verčia žmones pripažinti tiesos žodžiais. Kas naudinga komunizmui, tas yra ir teisinga ir moralu, skelbė Leninas.

Laisvame krašte savo nuomonės teisingumą stengiamasi įrodyti gražbylyste, sugebėjimu įtikinti ir savopušenpalenkti vienu ar kitu klausimu kitaip galvojančius. Tokiu metodu renkamos kraštų vadovybės. Bet, norint laimėti balsų daugumą, visur pasitaiko ir demagogijos, kito asmens ar organizacijos tiesą paverčiant melu, kitą juodinant, išeinant iš ribų į aiškią opoziciją, siekiant savo tam tikrų tikslų nebesiskaitoma su priemonėmis. Tapastebime laisvuose kraštuose ypač rinkimų metais. Tokiais atvejais, kai dvi pusės be kompromisų ima viena kitą naikinti savo skelbiamos tiesos vardu, dažniausiai nukentčia bendrieji valstybės visuomenės ar organizacijos reikalais. Gyvendami tuose kraštuose tų negerovių esame ir mes paliesti.

Tačiau daug blogiau, kai toks metodas pradedama brautis ir į mūsų išveivijos lietuviškąjį pasaulį. Ir juo toliau, juo dažniau pastebime vartojimą panašių "tiesos" skelbimo metodų ir didžioje mūsų organizacijose, kurių veikla nuo to menkėja tik dėl tų priežasčių, kad, jei ne aš org-jos vadas, tai jos visi siekia ir atlikti darbai yra niekai, nors objektyviai iš kasdienybės taško žiūrint, tie darbai kartais amžiams liks istorijoje, kai tuo tarpu "neklįstantieji" vadovai, nematydami kitame asmenyje ar organizacijoje gero, pasakę vieną kitą ar šimtus kalbų, kaip dūmas išnyks be pėdsako, jog žmogumi buvęs, anot mūsų poeto.

Čia paminėtini vieno didžio veikėjo žodžiai apie pasirodžiusią Lietuvai 700 Years I-ją laidą anglų kalba informacinę knygą: "Veikalas labai naudingas, reikalingas ir gerai išleistas, parencizuotume, jei ne būtų įrašytas finansavusios organizacijos vardas". Tuo metu patriotui eiliniam lietuviui tokie išgirsti žodžiai ir dar iš veikėjo lūpų buvo garsa skaudūs. Bet šiandien kai po visą laisvąjį pasaulį jau pasklido to vei-

patie, kokių melų jis paskleis mokyklą baigęs?

kalo pusketvirtą tūkstantčio egz. ir daugiausia pačių svetimųjų susidomėjimu ir pageidavimu, Lietuvos vardas liko įamžintas viso laisvojo pasaulio didžiosiose bibliotekose ir visai nesvarbu, kurios mūsų or-g-jos ar grupės žmonių tai nuopelnas, svarbu pats faktas jog taip yra ir tai naudinga visai lietuvių tautai.

***

Dabar pažvelkime į vieną iš paskutiniųjų lietuviškojo gyvenimo įvykių, vienoje iš pačių didžiausių ir seniausių mūsų org-jų, kurioje per kelis dešimtmečius vyko sklandus bendradarbiavimas ir visiems jos darbuotojams, visų politinių ar kitokių įsitikinimų asmenims buvo tik viena, aiški ir ta pati bendratiesa -- šelpiti vargan patekusius lietuvius. Tai viso pasaulio lietuviams gerai žinoma organizacija -- BALFas.

Ir štai buvau nustebinta kovo 29 d. Drauge paskaičiusi Chicago apsk. Balfio pirm. V. Šimkaus ir sekr. Januškos pasi-rašytą pareiškimą: "Posėdžio dalyviai apgailestauja, kad buvusioji centro valdyba nekooperuoja su dabartine centro valdyba Balfio įstaigos perkėlimo į Chicago, reikiamų dokumentų perdavimo ir kituose reikaluose, kas kenkia Balfio veiklai..."

Ta proga prisimena ir naujai išrinktos Balfio pirm. M. Rudienės pareiškimas Drauge š.m. vasario 28 d. n-ry, kur tarp kitko rašoma: "Būstinė New Yorke kiekvienais metais davė stambius nuostolius. XVI seime pranešta, kad namas davė per 3000 dol. nuostolio, XV-me seime pranešta jau per 4000 dol..."

Ir čia susiduriame su dviem skirtingomis, todėl mūsų spauda, jei stengiasi teikti skaitytojams objektyvią ir teisingą informaciją, atsiduria kryžkelėje negalėdama patikrinti, kurioj pusėj yra tiesa, nes štai Darbininke š.m. kovo 30 d. Balfio 100-jo skyriaus pirm. dr. E. Noakas rašo priešingai aniems chigagiškių pareiškimams, gi patikrinus Balfio centro įstaigoje Brooklynne naujos valdybos sušauktą posėdį ir jų posėdžių protokolus, nei viename neradau, kur būtų kreiptasi į senąją centro valdybą, kuri tebėra už viską atsakinga, jokiais reikalais, visur matosi tik įsakymai tarnautojams, bet iš kasdienybės ir teisybės taško žiūrint kyla klausimas, ar gali įstaigos ar firmos tarnautojai be savo darbdavio įsakymo likviduoti įstaigą, išdalinti turtą ir t.t. Į anuos aukščiau minėtus kaltinančius senąją Balfio valdybą pareiškimus, štai aiškus senosios valdybos pareiškimas naujajai:

Naujoji centro valdyba pareigas pradės eiti tik perėmusi centro įstaigą. Nežiūrint to, ji atliko sekančius neleistinų veiksmų, įnešusių betvarkę

ir Balfio darbų sutrukdy-mą.

1. Pradėjo disponuoti visu Balfio turtu ir tvarkyti neperimtus centro įstaigos reikalus.

2. Visiškai ignoravo senąją centro valdybą, tebesančią atsakingą už Balfio turtą, finansus bei centro įstaigos veikimą.

3. Valdybos nariai p. M. Rudienė ir p. A. Dzirvonas 1973 m. vasario 7 d., nieko nepranešę senajai centro valdybai, atvyko į centro įstaigą Brooklynne, pasiėmė da-lį bylų bei dokumentų ir juos išsivežė. Balfio tarnautojai apie tai padarė raštu toki pranešimą ir išsiuntinėjo Balfio direktoriams:

"Laikome savo pareigą pranešti, kad vasario 7 d. į Balfio centrą atvyko p. M. Rudienė ir p. A. Dzirvonas ir trečias mums nepažįstamas asmuo ir pareikalavo tuojau jiems perduoti bylas, atskaitomybės knygas bei kitus dokumentus. P. Rudienė pakeltu tonu išbarė mus grąšindama, kad jei mes neduosime, pašauks policiją. Į mūsų aiškinimus, jog neturime tam teisės, nes esame tik tarnautojai, nekreipė dėmesio, grąšindama policiją ir teismą, atsidarė spintas, susikrovė į lagaminus kiek tilpo bylų, svarbių dokumentų, išsiplėšė iš čekių knygos tris lapus, sudėjo į laukiantį taksį ir išvažiavo". (pas. J. Bagdonas, Kulpavičius ir J. Gri-gienė.)

Toliau protokole rašoma:

4. Senoji centro valdyba ir jos įgaliotiniai yra pasirošę padaryti visa, kad Balfio centro įstaigos perdavimas būtų įvykdytas tvarkingai ir, kad nuo to nenukentėtų būtinieji Balfio darbai.

5. Už bet kokią Balfio veiklos jau įvykdytą ir galimą sutrukdytą atsakomybę tenka naujajai centro valdybai. (Pasira-

Maskvos "Pravda" siunta dėl lietuviškų pirčių!

Daug lietuvių "pažangios" išveivijos tuzų trynėsi ok. Lietuvoje ir gy-rėsi matę įvairiausius "komunizmo statybos" stebuklus.

Nemažai ir "buržuazinės" išveivijos turistų turėjo privilegijuotus pasėdėjimus prie vieno stalo su kvilingais, arba "kelialapius su motoru". Juos "Volgos" ir "Žiguliai" vežiojo ok. Lietuvos uyltėlėmis.

Tačiau nei vienas jų, nė "pažangusis" tūzas, nei naivusis ex-dipukas, neparvežė užsieniui žinių apie ... liuksusines pirtis ok. Lietuvoje. Teko ilgai tos žinios laukti, kol The New York Times korespondentas, per Maskvos "Pravdą", apsirūpino tokia naujiena.

New Yorke dienraštis, kovo 27 d., patalpino specialaus savo korespondento Maskvoje, Hedrick Smith straipsnį apie

PARAMA MŪSŲ SPAUSTUVEI ATNAUJINTI

Be jau gautų 775 dol., spaustuvei atnaujinti, atsiuntė paramą:

Albinas S. Trečiokas, iš Orange, N. J., ALT S-gos garbės narys ir Vilties Šimtininkas, paskaitęs Dirvos atsišaukimą atnaujinti spaustuvę, atsiuntė 100 dol., pastebėdamas: "Aš pilnai suprantu, kad jūsų atsišaukimas pagrįstas ir prašymas nuosirdus. Todėl prie šio laiško jungiu čekį 100 dol. sumai ir prašau papildyti mano pirmesnius įnašus Vilties draugijoje".

Vytautas Alantas, rašytojas, kurio romanas "Šventaragis" plačiai skaitomas ir šiuo metu renkamasis to romano antrasis tomas, siųsdamas čekį 25 dol. rašo: "Štai mano indelis į mašinos pirkimo fondą".

Dr. F. Kaunas, Pasaulio ir Amerikos Liet. Gyd. Draugijos pirmininkas, atsiuntė 10 dol. mašinų pirkimo fondan.

Prov. K. Mažonas, pensininkas, gyv. Clevelande, siųsdamas 7 dol. mašinoms atnaujinti, rašo: "Prašau atleisti už tą menką paramą, bet mano piniginiai resursai neleidžia būti duosniam".

Pr. Karalius, Dirvos bendradarbis Clevelande, mašinoms atnaujinti atsiuntė 7 dol.

J. A. Urbonas, senas Dirvos skaitytojas, pensininkas, gyv. Dayton, Ohio, spaustuvei atnaujinti atsiuntė 5 dol.

Viso iki šiai dienai spaustuvei atnaujinimo fondan gauta 929 dol.

Visiems aukotojams nuoširdžiai dėkojame.

šė BALFio centro valdybos pirmininko pareigas einąs S. Dzikas ir reikalų vedėjas J. Bagdonas). Skaitytojas pats tegu sprendžia, kurioje pusėje yra toji visų ir visokiais būdais įrodinėjama tiesa.

... prabangines lietuviškas pirtis!

Lietuviai mėgsta švartą. Kiekviena sodyba, kiekvienas sodžius turėjo pirtis. Žmonės buvo įpratę po darbo nusiprausti, išsišveisti, praskaitą nuplauti. Nenuostabu, kad suomiškos "saunos" nestebino lietuvių iš seno turėjusių panašias pirtis savo sodybose.

"Pravda" piktai rašo apie "Aušros" kolūkio pirtį, kurią įtaisė kolūkio pirmininkas Valinčius. Prabangiai įrengta pirtelė tapo, nelyginant, privačiu klubu, kur gali lankytis, praustis ir nugerti tikrai privilegijuotieji asmenys. Pašaliniam į pirtį sunku patekti, tvirtino "Pravda", lygtai būtų koks slaptašlapis. Tiesiog tyrimo institutas! Tos pirtelės įrengimas kainavo kolūkiui 19,000 dolerių, lygina kainą amerikiečių (Nukelta į 4 psl.)

MASKVOS 'PRAVDA'...

(Atkelta iš 3 psl.)

rikietis korespondentas. Statybos sąmata buvo nelegali.

Bet ši "Aušros" kolūkio pirtelė buvo kuklė, lyginant ją su kita "sauna", su, prie pat Vilniaus, pastatyta prabangine pirtimi. Ši kainavo 85,000 dolerių! Čia buvo prabanga -- o ta prabanga tegalėjo naudotis tikrai išrinktieji, tikrai "aparačikai", režimo lepniai, vertėivos ir kombinatoriai. Tai buvo privatus pasiturinčių klubas!

"Sauna" buvo suslėpta. Gal tikrai su senais lietuviškais kolgrindais begalėjo atrasti ją tie, kas aukštajai visuomenei priklausė. Vizito kainai ir privilegija pavertė tą pirtį privačiu, labai brangiu klubu!

Ekonomijos tūzas, arba industrijos galiūnas galėjo čia maudytis prabangiai baseine, moters (be abejo jaunos) palydovės asistuojamas, o televizoriuje stebėti, kaip jo žmonės ar gamyklos darbininkėliai prakaituoja per "socialistinių lenktyniavimą".

Taip steigiami "privatūs klubai" sovietinėje, tariamai "bėklasėje" visuomenėje!

Kada gandas apie tokias "saunas", sekmingai veikiančias ok. Lietuvoje, pasiekė Maskvos ausis, Maskva pradėjo svaitytis perkūnais. Kažin, gal koks specas, ku nors nepatenkintas "saunoje", arba neįleistas ten, išnešė dūmus iš tro-

JUBILIEJINĖ "ŠLUOTA"

Pašalpos ir satyros, nusiūkimų ir šypsenos reikalus jaučiamas net kalėjime. Žmonės nori atsigauti. Kacetų sienose kaliniai mokėjo pokštauti, iš Vorutos ir Solovkų naikinamųjų stovyklų, kaip rodo išsigelbėjusių memuarai, parnešta savotiško, sodraus humoro.

Nekitaip turėtų būti bolševikinės santvarkos rutinoje, bet taip nėra. Bolševikinėje santvarkoje ir humoras paverstas ginklų kovoje už "komunizmo statybą". Ten humoras yra vėždas, kuriuo pliekia pavaldinius. Panašus humoras pripildė ir Vilniuje leidžiamą "humoro" žurnalą "Šluota".

"Daugnacionalinėje" bolševikinėje valstybėje daug humoro leidinių pasirodo "nacionalinėmis" kalbomis. Visiems tokiems leidiniams toną ir inspiraciją teikia maskvinis "Krokodilas", apie kuriuos pima kartą taip "kryptingai" prašneko bolševikinio "humoro" leidinys, kenksmingesni komunizmo statybai, už savus Jonus ir Ivanus, kurie geria, vagia ir pravaikštauja? "Šluota" pilna karšto, polemikinio šišo.

Čia jums "klestinčiųjų" koldikių nuotraukos su tikslu nuneigti "vaduotojų" kalbas apie koldikių purvinėlį, apie negrįstas ulytėles. (Kitaip mato tas koldikines ulytėles "Valstiečių laikraščio" korespondentai...)

Čia jums ir pasikalbėjimai su "pirmūnais", su ekonomistais ir gamyklų direktoriais. Čia jums ir "Šluotos" korespondento kaiblegamos iš Chicago, iš "vaduotojų" centrinių...

Riebus ir nusiganęs "pirmūnų" gamybos vadovų veideliai turi nuneigti "vaduotojų" gandus apie sunkų sovietinį gyvenimą. Aptvarkyta "Pergalės" koldikių gatvė turi kalbėti apie visus koldikius...

Jonavos azotinių trąšų gamyklos direktorius porina apie "tautų" draugystę. Jis nurodo, kad tas trąšas gaminti į Jonavą suvažiojo darbo žmonės "nuo Volgos, iš Baltarusijos, iš Pinosko..." Šitoks "daugnacionalinis" sąstatas yra tikras kozyras prieš "buržuazines" Lietuvos vargėlius. Ten, juk, nebuvo nė darbininkų importo...

Elektrifikacijos valdybos direktorius taip pat ne pėsčias. Jis tvirtina, kad dabar nė su žvaigke nesurasi žibalinų spingsulių. Jis sako:

"Pasiektas V. Lenino projektinis pajėgumas. Dabar Lietuva turi stambiausią elektrinę šianrės Vakarų vieningoje sistemoje".

Čia "Šluotos" bendradarbis, Lietuvos TSR Vyriausiosios gamybinės energetikos ir elektrifikacijos valdybos viršininkas V. Grigovičius atsiekl pilnutinį sąskambį su Maskva. Jis prikelė palaimintos atminties carinės Rusijos terminologiją: Severo-Zapadny kraj! Draugas V. Grigoriavičius nusako, kokių titulu Baltijos valstybės figuruoja "daugnacionalinės" Sovietinės valstybės ekonominiame žemėlapyje.

Ar šnekusis "pirmūnas" neatkišo "buržuaziniai išveivai" dar vieną temą? Duodama bolševikinį "atkištą" buržuazinei išveivai, savo jubiliejiname numery-

vimo motyvai -- visi pragystais pat motyvais.

Moldavių, tadžikų, čiuvašų, armėnų, gruzinų, dagestaniečių, uzbekų ir kt. tautų humoristai seka Maskvą ir talkosios giedoti unisonu. Taip pat elgiasi ir "Šluota".

Sovietinės valstybės metų pusšimčiui atžymėti kiekvienas leidinys parengė specialius, jubiliejinius numerius. Taip padarė ir humoro leidiniai. Su didumu matome, kad "Šluota" (Nr. 24) suskambėjo savomis melodijomis, kurių, aišku, negalėtų atrasti "Krokodile". "Šluota" bent trečdali numerio, užpildė sąskaitėlėmis su... "buržuaziniais išveivais"!

Nejaugi išveivija netgi jubiliejiname "Šluotos" numeryje užtemdė sąvagas buitines sovietines problemas? Nejaugi tie "vadavimai" ir "vaduotojai", apie kuriuos pima kartą taip "kryptingai" prašneko bolševikinio "humoro" leidinys, kenksmingesni komunizmo statybai, už savus Jonus ir Ivanus, kurie geria, vagia ir pravaikštauja? "Šluota" pilna karšto, polemikinio šišo.

Po II Pasaulinio karo naujiems lietuviams ateiviams įsijungus į šį klubą, jis buvo 1953 m. sausio 11 d. perorganizuotas į Detroito Lietuvių Kultūros Klubą ir klubo valdybos pirmininkė buvo išrinkta dr. Eugenija Gurskytė, o vicepirmininkė Rožė Bilaitienė, kuri ir dabartinėje klubo valdyboje yra vicepirmininkė. Klubo įstatams paruošti buvo sudaryta komisija, kuriai pirmininkavo, įstatus paruošė ir vėliau 14 metų valdyboje pirminku ar vicepirmininku buvo Alfonsas Gilvydis.

Turimas didžiojoje salėje langas yra gražiai tvarkomas ir jo turinys metų laikotarpyje tris kartus keičiamas naujais eksponatais yra gražiausias iš visų kitų tautybių langų.

Tarptautinis Institutas kasmet organizuoja vadinamąsias "World Market" muges. Lietuviai beveik kas mėtai yra kviečiami ir dalyvauja šioje mugėje. Lietuviai savo paviljoną išpuošia kultūrinėmis vertybėmis ir jomis gražiai reprezentuoja Lietuvą. Šią mugę per tris dienas aplanko ke liolika tūkstančių amerikiečių. Paviljoną įrengti ir jame tris dienas būdėti reikia pasišventusių žmonių. Šiais reikalais daugiausiai rūpinosi šie asmenys: R. Bilaitienė, a. a. K. Stokus, M. Mikulienienė, a. a. M. Bukauskienė, S. Hotra,

je, "Šluota" nė nepajuto, kad Baltijis jau tapo "Severo-Zapadny kraj"! (z.kl.)

Prie kito tako į "vargo koplyčias" galo stovi teismų salės, kur kunigų kalbos kaltinamųjų suole stebina savo drąsa, erudicija ir nesugriauama loika. Tarp kitų, garsūs kunigų Juozas Zdebskio, Prospero Bubnio, Antano Šeškevičiaus, ir kitų, apsigynimo žodžiai. Knygoje duoti jų tekstai.

Iš kur ta viltis, iš kur ir ta drąsa? "Atelitis yra mano", pasakė vyskupas V. Borisevičius, paskelbus jam mirties sprendimą...

"Vargo koplyčių" dvasia švyti 1947 metų laiške Popiežiui ir 1972 metų 17,000 parašų apeliacijoje Jungtinėms Tautoms. Dievo vardas suskambėjo Simo Kudirkos žodyje eventualio mirties bausmės akivaizdoje. Pasaulio sąžinė, gal būt, neužmirš pasiukojimų, susideginimų.

Pr. Zundės žodžiai, paimti motto vietoje prie ketvirtojo knygos skyriaus, (psl. 239) skelbia: Likvidavus aktyvią ginkluotą rezistenciją, Bažnyčia tapo sykiu ir dvasinės tautinės rezistencijos pili mi.

"Dabarties kankiniai" veikalas sugestionuoja tą prielaidą. Knyga yra "vaitojančios" žmonių bažnyčios apeliacija į tą "tylinčiąją" bažnyčią, kuri veikia ir tarpsta laisvės kraštuose...

Pluoštas, gal būt, emocinių ir neramių, probėginių pastabų neišvengiamas šių knygų perskaičius.

DETROITO LIETUVIŲ ŽINIOS

ANTANAS GRINIUS

MINĖJO DVIDEŠIMTIES METŲ SUKAKTĮ

Detroito Lietuvių Klubas kovo 18 d. Tarptautinio Instituto patalpose paminėjo savo veiklos dvidešimts metų sukaktį.

Minėjimą atidarė klubo pirmininkas Antanas Musteikis ir, pasveikinęs atvykusiuosius, klubo veiklos apžvalgai padaryti pakvietė Stefą Kaunelienę, kuri labai vaidžiai ir smulkmeniškai nupasakojo klubo iškūrimo istoriją ir jo atliktus darbus.

Amerikoje gimusios ir augusios lietuvių moteris jau 1949 metais buvo susibūrusios į moterų klubą. Tarptautiniam Institutui organizuojant lėšas šio pastato statybai šis moterų klubas taip pat kibo prie šio darbo, inėšė apie tūkstantį dolerių ir gavo teisę didžiojoje salėje turėti lietuvišką langą — Mažąją Lietuvą.

Po II Pasaulinio karo naujiems lietuviams ateiviams įsijungus į šį klubą, jis buvo 1953 m. sausio 11 d. perorganizuotas į Detroito Lietuvių Kultūros Klubą ir klubo valdybos pirmininkė buvo išrinkta dr. Eugenija Gurskytė, o vicepirmininkė Rožė Bilaitienė, kuri ir dabartinėje klubo valdyboje yra vicepirmininkė. Klubo įstatams paruošti buvo sudaryta komisija, kuriai pirmininkavo, įstatus paruošė ir vėliau 14 metų valdyboje pirminku ar vicepirmininku buvo Alfonsas Gilvydis.

Turimas didžiojoje salėje langas yra gražiai tvarkomas ir jo turinys metų laikotarpyje tris kartus keičiamas naujais eksponatais yra gražiausias iš visų kitų tautybių langų.

Tarptautinis Institutas kasmet organizuoja vadinamąsias "World Market" muges. Lietuviai beveik kas mėtai yra kviečiami ir dalyvauja šioje mugėje. Lietuviai savo paviljoną išpuošia kultūrinėmis vertybėmis ir jomis gražiai reprezentuoja Lietuvą. Šią mugę per tris dienas aplanko ke liolika tūkstančių amerikiečių. Paviljoną įrengti ir jame tris dienas būdėti reikia pasišventusių žmonių. Šiais reikalais daugiausiai rūpinosi šie asmenys: R. Bilaitienė, a. a. K. Stokus, M. Mikulienienė, a. a. M. Bukauskienė, S. Hotra,

je, "Šluota" nė nepajuto, kad Baltijis jau tapo "Severo-Zapadny kraj"! (z.kl.)

M. Sims, S. Kaunelienė, L. Mingėlienė, J. Baublys, V. Tamošiūnas, J. Augaitis, dr. E. Gurskytė, Mikšytė, Boreišis, Mingėla ir Veselka. Mugės metu demonstruojama tautinių juostų audimas ir šiaudinių gamyba, kuriuos atlieka Urbonienė, Jankienė ir skautai.

Paskutiniu metu klubas su St. Butkaus šauliu kuopa, globojant L. Bendruomenę turėjo surengęs miesto centrinės bibliotekos patalpose "Lietuvių kultūros lobiai" parodą, kuri tęsėsi 7 savaites, aplankė daug žmonių ir jos pasisekimas buvo labai didelis.

Dvidešimtmečio klubo veiklos užkandai buvo surengtas religinis muzikos koncertas šv. Morkaus bažnyčioje ir šio koncerto programą išpildė muz. Stasio Šližio vad. jaunimo ir Petro parapijos jungtinis choras, dalyvaujant solistui Pranui Zarankai. Į koncertą atsilankė daug žmonių ir religinei šalpai surinkta arti \$300.00.

Klubas surengė pagerbimus: Lietuvos ūkininkui, mokytojiui, rašytojui ir paminėjo Lietuvos Universiteto 50 metų sukaktį. O kiek visokių parengimų,

parodų, paskaitų ir minėjimų klubas laike dvidešimties metų buvo surengęs nėra galimybės šio rašinio skiltyse aprašyti.

Klubo sąrašuose šie klubo nariai yra įrašyti kaip garbės nariai: Z. Arlauskaitė-Mikšienė, Rožė Bilaitienė, Alfonsas Gilvydis ir Juozas Tamošiūnas. Šiuo laiku klubo valdyba sudaro: Antanas Musteikis — pirm., Rožė Bilaitienė, Lidija Mingėlienė ir Jonas Švoba — vicepirm., Vincas Tamošiūnas ir Jurgis Šenbergas — sekretoriai ir Mirga Mikulionienė — išdininkė.

Po padarytos apžvalgos klubo narės į minėjimą atsilankiusius svečius pavaišino kava ir skaniais pyragaičiais, o Pranė Balandienė savo gamybos tortu.

Detroito Lietuvių Kultūros klubo veikla buvo gražiai pavaizduota ant sienos išskabintomis nuotraukomis ir ant stalo išdėstytais parengimų programomis. Taip pat ant stalo veiklos nuotraukų buvo padėti ir du pilni albumai.

WANTED JOURNEYMEN
or
1ST CLASS SKILLED
AUTOMATIC SCREW MACHINE
OPERATORS
and
SET UP MEN
Experienced necessary in conomatics.
Must be able to set up work from
blue prints & close tolerance.
Night shift.
Long term job. Excellent working
conditions.
AIRCRAFT CERTIFIED
14233 E. 9 Mile
Warren, Mich.
(23-29)

PETKUS
LAIDOJIMO ĮSTAIGA

MARQUETTE PARK CHICAGO
2533 W. 71 St. Tel 6R 6-2345-6
CICERO ILLINOIS
1410 S. 50 Ave., Tel TO 3-2108-9

TRYS MODERNIOS KOPLYČIOS

EKSKURSIJOS Į LIETUVĄ 1973 METAIS

American Travel Service Bureau, vadovaujamas Walter Rask-Rasčiausko, 1973 metais organizuoja 12 turistinių ekskursijų į Lietuvą. Lietuvoje visos ekskursijos vietės 11 dienų — Vilniuje, Kaune, Druskininkuose ir Trakuose. Walter Rask-Rasčiauskas, pirmas pradėjęs vežti žmones į Lietuvą, tą darbą sėkmingai tęsia jau 12 metų. Jo ekskursijos tvarkingai suorganizuotos vyksta sklandžiai. VISOS GRUPĖS TURI PATYRUSIUS PALYDOVUS.

Nr. 1, Nr. 2, Nr. 3, Nr. 4-4A, Nr. 5-5A - Jau užpildytos

Nr. 1 Gegužės 21 d. IS CHICAGOS — \$750.00	15 dienų kelionė
Nr. 2 Gegužės 28 d. IS CHICAGOS — \$798.00	16 dienų (su Leningradu) IS NEW YORKO — \$700.00
Nr. 3 Birželio 3 d. IS CHICAGOS — \$863.00	17 dienų (su Leningradu) IS NEW YORKO — \$765.00
Nr. 4 Birželio 25 d. IS CHICAGOS — \$815.00	15 dienų kelionė
Nr. 4A Birželio 25 d. IS CHICAGOS — \$980.00	21 diena (su Roma)
Nr. 5 Liepos 9 d. IS CHICAGOS — \$825.00	14 dienų kelionė IS NEW YORKO — \$725.00
Nr. 5A Liepos 9 d. IS CHICAGOS — \$980.00	21 diena (su Roma) IS NEW YORKO — \$880.00

DAR YRA VIETŲ SĖKANČIOSE EKSKURSIJOSE:

Nr. 6 Liepos 15 d. IS CHICAGOS — \$835.00	14 dienų kelionė IS NEW YORKO — \$738.00
Nr. 7 Liepos 19 d. IS CHICAGOS — \$825.00	14 dienų kelionė IS NEW YORKO — \$725.00
Nr. 8 Rugpjūčio 1 d. IS CHICAGOS — \$825.00	14 dienų kelionė
Nr. 9 Rugpjūčio 13 d. IS CHICAGOS — \$980.00	21 diena (su Roma)
Nr. 10 Rugpjūčio 22 d. IS CHICAGOS — \$800.00	14 dienų kelionė IS NEW YORKO — \$700.00
Nr. 11 Spalio 1 d. IS CHICAGOS — \$720.00	15 dienų kelionė
Nr. 12 Gruodžio 19 d. IS CHICAGOS — \$735.00	14 dienų kelionė IS NEW YORKO — \$635.00

Prašome iš anksto pasirinkti Jums tinkamą kelionės datą ir registruotis, nes dalyvių skaičius grupėse ribotas. Įmokėjimas asmeniu \$100.00. Paskebtos kainos — gyvenant dviese kambaryje; atskiras kambarys — \$85.00 papildomo mokesčio, ekskursijoje su Roma \$100.00 — papildomo mokesčio.

ALL AIR FARES SUBJECT TO CHANGE AND/OR GOVERNMENT APPROVAL

Visais kelių reikalais prašau kreiptis į:

AMERICAN TRAVEL SERVICE BUREAU

8727 SOUTH WESTERN AVENUE

Chicago, Illinois 60643

Telefonas (312) 238-9787

Taip pat paruošame kvietimus giminėms atvykti į Ameriką; teikiame informacijas kelių reikalais į visus pasaulio kraštus, parpiname vizas ir Lileus.

DABARTIES KANKINIAI

(5)

JURGIS GLIAUDA

Savo istorijoje lietuvių tauta turi nuostabių puslapių. Tai "vargo mokyklų" sunkmetis. Tautos identiteto išlaikymo ir savitos kultūros atrama buvo vargo mokyklėlės. Laisvėje jos pražudo aukštojo mokslo institucijomis. Tuo palikimu ir dabar tauta gyvena, išsilaiko ir ilgai dar išsilaikys.

Bet niekad ir niekad pesimistiškiausi pesimistai negalvojo, kad tauta išgyvenusi "vargo mokyklų" erą, turės savo istorijos slinktyje "vargo koplyčių" erą. Toks laikas dabar slepia žmones.

Viešpatie! sušaukau, atradęs "Dabarties kankinius" knygoje (psl. 40 ir 48) "bažnytėlių" ir "vargo koplyčių" (veikalo tekstas) nuotraukas. Apie vieną tokių, intuityviai ją nuspėdamas, rašiau savo romane "Liepsnos ir apmaudo asočiai". Romane tikintieji pastatė koplytėlę per naktį, pelkėje, iš lentgalių ir skardinių lapų atlaikų. Tai nėra vien romanisto fikcijos privilegija. Tai tikrovė! "Dabarties kankiniai" eksponuoja tokias šventoves savo puslapiuose...

KŪRYBA IR MOKSLAS

A. VOLDEMARAS — ISTORIKAS

ALGIRDAS BUDRECKIS

Minint jo gimimo 90 metų sukaktį, dažnas gali apibūdinti profesorių Augustiną Voldemarą, kaip mokslininką, daugiausiai, valstybininką bei diplomata. Vieni jį skaito tautinės srovės lyderiu, o kiti jį laiko autoritetiniu diktatorium. Visi sutinka, kad jis buvo bene kontroversingiausia asmenybė naujų laikų Lietuvos istorijoje. Kaip būtų, retas jį prisimena kaip gabų istoriką. O jo mokslinis paruošimas ir erudicija liudija, kad Augustinas Voldemaras buvo kvalifikuotas senovės Romos ir Lietuvos praeities tyrinėtojas.

1904 m. rudenį, būdamas 21 metų amžiaus, Voldemaras įstojo į Petrapilio universiteto istorijos – filosofijos fakultetą. Jis studijavo klasikinę filologiją ir istoriją, įsigydamas bakalauratą 1909 metais.

Savo studijose Voldemaras jungė istoriją su klasika, t.y., su graikų bei lotynų senaisiais raštais. Iš pradžių jis tyrė vėlyvosios Romos imperijos, t.y., Bizanijos laikus, 1910 m. jis išlaikė magistro egzaminus, apgindamas savo tezė "Kvoprosu ob agrarnych zakonach Adriana". Tai buvo studija apie imperatoriaus Adriano žemės ūkio reformas. Šis veikalas parodė, kad Voldemaras sugebėjo kritiškai naudoti šaltinius ir padaryti originalias išvadas. Už šį veikalą jis gavo aukso medalį. Buvo paliktas Petrapilio universitete ruoštis profesūrai. Jam buvo dovanota 1200 rublių stipendija. Universitetas net išspausdino jo veikalą.

Kaip istorikui jam darė didelę įtaką filologinis išsimokslinimas. Iš prigimties poliglotas, Voldemaras greit išmokė lotynų, senovės graikų, hebrajų ir bažnytinę slavų kalbas. Jis net nagrinėjo sanskritų kalbą. Kalbotyra jam davė pagrindą kritiškai nagrinėti senovinius tekstus. Iš jo paties sužinojome, kad Voldemaras išmokęs Michailo Ivanovičiaus Rostovcevo ir T. Zielinskio mokykloje "eiti visuomet prie sintezės, bet tik per kruopščius smulkinėjimus". (žr. J. Jakštas, "Voldemaras", Lietuvių Enciklopedija, XXXIV, Bostonas, 1966, psl. 506). Voldemaras taipogi studijavo istorinę metodologiją prie Petrapilio universiteto profesorius Lappo-Danilevskio. Jam nemažą įtaką yra padarę prancūzų tautininkas – istorikas Hipolitas Taine (Tenas).

Petrapilio moterų aukštieji kursai ir imperatoriškoji teisų mokykla pakvietė jį dėstyti. 1911 m. Petrapilio uni-

versitetas suteikė Voldemarui docento laipsnį. Jis buvo pats pirmasis lietuvis, kuris gavo tokią laipsnį caro Rusijoje. 1914 m. jis išvyko studijų pagilinti į Italiją ir kitais metais į Švediją. Jis grįžo 1915 m. į Petrapilį, kur kartu su kalbininku Kazimieru Būga buvo pakeltas į ekstraordinarinį profesorius. Turime žinių, kad iki 1918 m. lapkričio mėn. profesorius buvo parašęs visą eilę mokslinių straipsnių rusų, lotynų ir vokiečių kalbomis ir kad jis buvo nuolatinis Brockhaus ir Effrono enciklopedijų bendradarbis. Voldemaro straipsniai lietuvių filologijos, istorijos, jurisprudencijos ir publicistikos temose.

Pats Voldemaras rašė, kad "nuo pat jaunystės gyvai domėjėsis savo krašto ir tautybės praeitimi". Jis augo poaušrinėje patriotiškoje lietuvių aplinkoje. Jis buvo Lietuvių mokslo draugijos narys. 1909 m., Lietuvių mokslo draugijai minint vyskupo Merkelio Giedraičio sukaktį, Voldemaras skaitė pasakaitą, kurios santrauka buvo išspausdinta Vadovo IV tome (1909 metais, psl. 261-264).

Voldemaras sakė: "tauta daugiau susideda iš mirusiųjų nei gyvųjų. Mirusieji galingai veikia gyvuosius. Jei tik gyvieji mielai palaiko bendradarbiavimąsi su mirusiais tyrinėdami jų gyvenimą, atjausdami jų aspiracijas, skaitydami jų paliktus raštus... tai tauta bus gajai."

Voldemarui rūpėjo tautiškumo raidos klausimai. Jis rusų kalbą parašė rimtą studiją apie lietuvių tautiškumo reiškinius XV-XVI amžiaus Didžiojoje Lietuvos kunigaikštijoje. Jis aprašė tautinę lietuvių kovą nuo Vytauto mirties (1430 m.) iki Liublino unijos (1569 m.). Studija pavadinta "Nacionalnaja borba v Velikom kniažestve Litovskom v XV i XVI vekach". Šis veikalą 1910 m. išleido Petrapilio mokslo akademija. Nors "Nacionalnaja borba" buvo tik 39 puslapių leidinėlis, jame buvo sukaupta lietuviškos orientacijos Lietuvos lenkinimo bei priešinio tam vyksmui apžvalga. Visa eilė šio veikalo teigimų šiandien savaime priimame, tačiau, reikia atminti, kad lietuviškoji istoriografija XX amžiaus pradžioje dar buvo vystyklusė.

Gaila, kad nėra lietuviško vertimo, nes Voldemaras bendrais, bet kartu ir rimtais bruožais nagrinėja lietuvių tautos atsiradimą prieš nutautėjimą ir nutautinimą. Vertėtų čia atpasakoti Voldemaro studijos pagrindinius momentus.

Kovos būta ir seniau -- rašo Voldemaras, -- tik ji, deja, ėjusi labai nepatogiose lietuviams aplinkybėse. Jau pačioje savo istorijos pradžioje lietuvių tauta praranda savo aukštesnįjį luomą. Mat, Lietuvos kunigaikščiai, išsiųsti didžiųjų Lietuvos kunigaikščių valdyti viešpatijos pakraščius, greit pasiduodavo svetimai rusų įtakai. Susijungimas Lietuvos su Lenkija pagamino naują lietuvių tautybei pavojų lenkystės pavidale, juo labiau, kad lenkai nuo pat pradžios pradeda žiūrėti į lietuvius, kaip į savo vergus. Žinoma, tos lenkų pretenzijos iškart sukėlė lietuvių pasipriešinimą.

Pirmą pasipriešinimą Voldemaras mato Švitrigailos ir vėliau Žygimanto viešpatavimo laikais. Voldemaras laiko Žygimantą tautinės politikos atstovu, o jo varžovą Švitrigailą rusų šalininku. Nežiūrint to, kad Voldemaras kruopščiai tyrinėjo šaltinius bei monografijas apie povytautinę gaidynę, istorikas J. Jakštas pastebi, jog jisai praleido nepastebėjęs A. Lewickio veikalo "Powsztanie Swidrygielly", kuris tiksliau apibūdino Švitrigailos "vytautinę politiką".

Jogailaičiams įsigalė-

jus, lenkų įtaka skverbėsi per DLK dvarą, o ypač per Katalikų Bažnyčią. Voldemaras pavaizduoja lietuvių atoveiksmį prieš lenkinimą. Štai 1451 m. Vilniaus vyskupas Motiejus Parčovo seime energingai protestuoja prieš užgaunančius Lietuvą unijos akto žodžius: Jugo servitutis obnoxios -- ir -- incorporamus, invisceramus, appropriamus et unimus terras Lithuaniae et Russiae Regno Poloniae.

Bet tie protestai pasilieka be vaisių. Lenkinimo vyksmas eina sparčiau. Jį dar labiau pagreitina pats krikščionybės tolimesnis plėtimasis, nes, lietuviams savų kunigų neturint, pirmais evangelijos skelbėjais pasirodo lenkai, lietuviškai nemokantieji ir išmokti nesirūpinantieji. Tiesa, pastebi Voldemaras, yra dokumentų, įrodančių, kad pasaulietiška valdžia stengėsi lietuvių kalbą palaikyti. Štai Zigmuntas I savo rašte, duotame Biškiečių bažnyčiai 1520 m., įsako: "szto by kaplan umiel po litowski kazati". Bet tas ir panašūs raštai ne galėjo lenkinimo proceso sustabdyti, tuo labiau, kad būta tokių Bažnyčios ganytojų, kaip Vilniaus vyskupas Jonas, kuriems labai rūpėjo lenkų kalbos platinimas Lietuvoje per Bažnyčią.

Polonizacijos negalėjo sustabdyti nei išsiplėtojęs XVI amžiaus Lietuvoje protestantizmas. Autorius nurodė, kaip reformacijos vaidmuo Lietuvos istorijoje visai nėra

(Nukelta į 6 psl.)

Poetas Juozas Mikštas prie savo namo Australijoje.

Melbourne pagerbtas poetas Juozas Mikštas-Šilainis

A. Matukevičienė

-- Esu gimęs pagal seną kalendorių, -- sako pats poetas, -- 1913 m. kovo 18 dieną, Bėgūnų kaime, Dūkšto valsčiuje, Zarasų apskrityje. -- Senoje, pageltusioje Dūkšto bažnytelės metrikų knygoje yra įrašyti jo vardas ir gimimo data. Gimęs tikinčių šeimoje, jis netapo artoju, bet poetu. Vardai, kuriais jis vėliau vadinosi, neberandami metrikų knygoje, nerasiau jų nei kalendoriuose.

60 metų -- amžius žmogaus, kuris toli gražu dar nebaigtas ir norisi tikėti, kad dar daugelis metų jam yra skirta. Poeto amžius sunku metais nusakyti, nes jaunas jis, kaip pavaršio vėjelis ir senas kartais; senesnis už seniausią seną.

Poeto kelias nebuvo gyvenimo vieškeliai lygūs ir platus, tvarkingai atžymėti numeruotais kilometrų akmenimis. Poeto Šilainio kelias -- lyg brydė pievoje, kurią rytas atranda rasos sidabre. Praeita žmogaus, plačiu žingsniu, galbūt linksmai švilpaujančio. O gal praėjo vyras nuo našto sulinkusiais pečiais; ilgesiu, skausmu, kančia

ir meile nežinas? Praėjo sunkiu žingsniu, svyrudamas, gyvenimu apsunkęs ir apsvaigęs, tremtinio likimo bandomas. Jo brydė ilga, plati, brydė iš toli; iš ten dar, kur prisimena: "... Spingsulė / Burokan įsukta dagtim / Prie jos maldaknygės užgulė / Rymojom vakarais, naktim." Praėjo žmogus -- turtuolis: "Sava išdalines visiems / Palikęs vien širdį beturįs, / O gal praėjo elgeta: "Kai nebeliks nei trupinių / Ant stalo svetimos tau puotos / Tu išsvyrusi po vėlinių / Pakampių vėjų apdai nuotas / ..."

Poetas Šilainis save vadina kaimo poetu, kaimo ir vargšų numi... Kaip tik tuo nuoširdžiu paprastumu jis mums toks artimas, mielas ir brangus. Poeto kalba ne abstraktais ornamentuota, bet sava, šilta. Jo žodžiai pasiekia širdį ir ir joje ilgai pasilieka. Poetas giliai pergvena tėvynės netekimą: "Palikęs kraštą gimtąjį brangų / Svetur išklydai nifrus, tylus / ... Ne, poetas ne tylus. Jo kūryba persunkta

(Nukelta į 6 psl.)

JŪRATĖ STATKUTĖ-DE ROSALES

ŠOKIAI IR SAMBŪRIAI (2)

BRANGI SESUTE,

Ar pastebėjai, sesut, kaip negailestingai mes apkrauname savo Ansamblių vadovus įvairių įvairiausių reikalavimais? Žinai, jei taip visus mūsų pogeidžius surašyti drauge, tai gautųsi toks mišinys, kad nė mes patys paskui nebenorėtume jo ragauti.

- Ansambliai turi pirmoje vietoje atlikti jaunimo tarpe tautinės dvasios išlaikymo darbą.
- Ansambliai turi atlikti propagandinį darbą svetimųjų tarpe.
- Ansambliai turi išlaikyti autentiško tautinio meno išreišką.
- Ansambliai turi išdirbti tokių stilių, kurs patrauks savos ir svetimos publikos dėmesį.
- Ansambliai turi būti pajėgūs iš parduodamų bilietų pragyventi ir plėstis.
- Ansambliai turi lankyti mažiaupajėgias lietuvių kolonijas, tam, kad joms suteikti lietuvišką spektaklį, neatsižvelgiant į kelionės piniginių nuostolių.
- Ansambliai turi pasiekti aukštą technišką ir meninį lygį.
- Ansamblio vadovas turi mokėti pritraukti lietuvišką jaunimą ir jį įvesti į lietuvišką gyvenimą, nes esmėje, ansamblis yra lietuviškos mokykla.

Tai tiek yra "oficialių" reikalavimų, kurių keli vieni kitiems prieštarauja. Pridėkime prie to dar vieną neoficialią, bet neišvengiamą vadovų -- o ypač vadovų -- pareigą. Jie juk turi atlikti širdies reikalų patarėjo darbą!... Šalia to, jei ansamblio vadovas nebus dar ir geras administratorius, o gal dar geresnis organizatorius -- jis paprasčiausiai žlugs su visu savo ansambliu...

Jei šokių vadovas išdirba savitą šokių formą ar stilių, jis yra kaltinamas autentiškumo stoka; o jei jis laikysis išimtinai tradicinės liaudies šokio išraiškos, jis nustos savitumo ir jo pasisekimas greičiausiai sumažės... Jei jis gastroliuos su labai stambiu sąstatu, jis atliks tam tikrą jaunimo išve-

dimo į pasaulį darbą; o jei jis bandys važiuoti su finansiškai patogesniu, mažesniu sąstatu, jam teks atlikti nepopuliarią važiuojančiųjų atrankos darbą. Jei jis gastroliuos su veltui duodamais spektakliais jis atliks vertingą propagandos darbą, bet turės maldauti šalpos iš rėmėjų lietuvių; o jei jis bandys gastroliuoti užsienyje ant "komcerinio" pagrindo, jis turės tiek priartėti prie profesionalaus lygio ir sąstato, jog nebegalės pilnai atlikti jaunimo auklėjimo darbo...

-- Gana, jau gana! -- rėdosi girdžių Tavo balsą. -- Ką Tu, Jūrate, nori tuo pasakyti?

Štai ką. Pažvelkime į mūsų šokius lyg tie šokiai būtų ažuolas.

Ąžuolo šaknis tesudaro maži studijinio pobūdžio būreliai, kurių tikslas bus seną šokį, muziką ar dainą patiekti autentiškoje formoje ir spektaklį palydėti rimtais, moksliniais paaiškinimais. Ažuolo kamienas jau dabar susideda iš tų gausių šokių būrelių kurių gyvuoja ir klesti visur, kur tiktai esama lietuvių kolonijų ir lietuviško jaunimo. Šie būreliai iš tiesų sudaro mūsų dabartinio šokio tvirtiausiąją dalį, nes jie pritraukia stebėtinai daug jaunimo.

Ažuolo lapai ir atžalos tebūnie tie ansambliai kurie ieško naujų kelių ar siekia profesionalaus lygio, bei išdirba savitus sceninės interpretacijos stilius.

Taip susikirstę šokius mes atsiremsime į rimtą, moksliską autentiško mūsų šokio išlaikymo pagrindą, tęsime toliau kiekvienos vietovės šokių būrelių veiklą, o drauge suteiksime norintiems naujovių visišką laisvę ieškoti modernių ar savitų formų liaudies šokyje bei bandyti savo laimę tarptautiniame profesionalų forume.

Kas svarbiausia, taip susikirstę savo šokius, mes palaikysime šokių ažuolą amžinai gyvą -- turės jis syvus, laikysis jis ant tvirto kamieno ir galės plačiai auginti naujas šakas.

Su pagarba,

Jūratė

A. Voldemaras

(Atkelta iš 5 psl.)

taip skaistus, kaip kaiku-rie istorikai skelbia. Reformacija turėjo neigiamą tautai reikšmę. Voldemaras dėsto, kad griaudamas Bažnyčios autoritetą, protestantizmas pastūmėjęs Lietuvą nepirmyn, bet atgal -- prie stabmeldystės, kadangi pusiau -- stabmeldžiai žemaičiai matydami, kaip krikščionys tarp savęs nesutinka, turėjo savime prieti išvados, jog ir patys naujo tikėjimo skelbėjai nežina, kaip reikia tikėti ir todėl tie žemaičiai apsisprendė grįžti prie savo senųjų dievaičių. Nors giliau apibūdino, Kulviečio kultūrinę veiklą, Voldemaras toliau įrodė, kad lietuvių protestantizmas visai ne daug teturėjo šviesesnių veikėjų, o ir tiepatys, kurie buvo, rūpinosi daugiau savaip suprastu žmonių sielių išganymu, negu lietuviybės palaikymu.

Pirmas, kuris suprato lietuvių kalbos svarbą, kaip kultūrinio veiksnio -- anot autoriaus -- buvęs ne kas kitas, kaip garsusis žemaičių vyskupas kunigaikštis Merkelis Giedraitis. Jis paraginęs kunigą Mikalojų Daukšą išversti lietuviškai Vuko "Postilę", ir savo lėšomis ją išleides, dėdamas pamatą lietuviškai literatūrai. Jis taipgi sumanęs paruošti lietuviams Lietuvos istoriją. Tam tikslui jisai pakvietęs pas save garsųjį M. Strykovskį, davęs jam, kad ir pasauliečiui, kanonijai, o kada šis parašė lenkų kalba savo "Lietuvos kroniką", ją vyskupas savo lėšomis išleides. Voldemaras spėja,

New Yorke Kultūros Židinio patalpose kovo 31 - balandžio 1 d.d. įvyko dr. Marijos Žukauskienės tapybos kūrinių paroda. Nuotraukoje parodos kempelis ir žiūrovai.

Girtavimas ir nusikaltimai okupuotoje Lietuvoje

Tris ilgas skausmingas dekadas Lietuvos okupantas giriasi ten stantą "naują" gyvenimą. Tris ilgas skausmingas dekadas okupantas rūpestingai formuoja "naują" žmogų, kuriam ilgainiui tenka sulaukti socialistinio "rojaus", neva įgyvendintos komunistinės utopijos. Per tris dekadas nauja karta, kandi-

kad vyskupas Giedraitis tąja "Lietuvos kronika" (kurioje lietuvių pradžia išvedama iš romėnų atelvių ir aprašomi garbingi lietuvių kunigaikščių darbai) -- norėjęs sukelti savo tautiečiuose pagarbą savo praeities ir tautišką susipratimą. Šalia to, kaip senatorius, vyskupas Giedraitis 1576 ir 1587 m. seimuose gina politiškąją Lietuvos nepriklausomybę.

(Bus daugiau)

datai i "rojų", jau turėtų būti suformuoti, priaugę ir sustoję, sovietinė tvarka, eilutėje prie utopinio rojaus vartų.

Taip nėra! Utopinio rojaus belaukdami, visoje Sovietijoje, įskaitant ir mūsų nelaimintą Lietuvą, žmonės svajina alkoholiu. Režimas gamina savo pavaldiniams marias degtinės ir apipila savo pavaldinius alkoholio liūtimis. Tai sena carinės Rusijos tradicija: gerkti ir maištingų minčių prieš režimą neužklys į jįsų smegeninę!

Lazda turi du galus! Girtaujant lengviau "rojaus" laukti, bet sunkiau žemėje išsilaikyti nepatriukšmavus, nesimušant, nenusikaltus. Todėl sovietinė spauda jau rėkia apie nusikaltimus, kuriuos sovietiniai pavaldiniai, kandidatai i utopinį rojų, padaro ant kiekvieno žingsnio. Negalima gauti maisto davinio, negalima, be eilės, gauti buities niekučių: šaukštų, šukų ar nosinių. Bet alkoholio gaminių -- prašau, kiek gramų atsverti?

Geria seni, geria vidutiniškai, geria ir jaunuoliai. Kiekvienas buvęs turistai, pargrižęs iš ok. Lietuvos, ir šiek tiek atleides "apynasrio" varžtus, pasakoja kokia visuotinė nutautinamos kartos nelaimė yra perdėtas alkoholio vartojimas ok. Lietuvoje.

Liudija apie tai ir vietinė spauda. Štai T. Stungury, Biržų juridinės konsultacijos vedėjas ir advokatas, girtavimo tema kalba "Komjaunimo tiesoj" (Nr. 47). Tai šaltinis, kuriuo tikrai tenka patikėti ir jo skelbiamais daviniais pasibaisėti. Štai "eilinio" nusikaltimo vaizdelis --

"Būdamas neblaivus, nepilnametis Romualdas

Parauka Biržuose, Kęstučio gatvėje, smogė i veidą piliečiui V., partrenkė jį ir, pagriebęs iš jo krepšį su pirkiniais, pabėgo..."

"Kaltinamasis Vytautas Ladyga, eidamas namo kartu su laiškanėšiu G., kurio krepšyje buvo pinigų kolūkiečių pensijoms išmokėti, parvertė jį ant žemės ir jėga atėmė pinigus. Nusikaltimą V. Ladyga padarė, būdamas neblaivus..."

79% nusikaltėlių, tvirtina T. Stungury, nusi-kalto, būdami girti. Tuos nusikaltimus padaro 51% jaunųjų alkoholikų, iki 30 metų amžiaus, visiškai sovietinio gyvenimo sąlygų produktas!

Štai vieno iš tokių, 28 metų amžiaus, nusikaltimo vaizdelis: "praėjusių metų rugpjūčio 9 d. užuot ėjęs i darbą, jis, susiradęs mėgstančiųjų stikliuką draugų, pradėjo gerti. O pradėjus, sunku buvo liautis. Kai gėrimams pritrūko pinigų, D.U. jų toli neieškojo: smogęs vienam savo kompanijos bendrui, jis atėmė iš jo laikrodį. Kitą laikrodį jis nusegė 'taikiai' -- nuo miegančio girtuoklio rankos. Pigiai pardavęs abu laikrodžius, D.U. tęsė 'pokyli' -- žinoma, jau sukita kompanija".

Advokatas T. Stungury tvirtina, kad teisme nenustoją skambėti pasiteisinimai:

"Deginė kalta! Patikėkite, blaiviam net mintis nekylo taip daryti!"

Jokia naujiena, kad nuodai temdo sąmonę ir skatina nusikalsti. Dėsto T. Stungury: "Lengvas kūno sužalojimas padarė 63% teisiamųjų, būdami neblaivūs. Atvirasias asmeninio turto vagystės ir apiplėšimą -- 94%; pasikėsinimą nužudyti, išžaginti, išžaginimą, tyčinius sunkius kū-

J. Mikštas....

(Atkelta iš 5 psl.)

troškiančių giminės ilgesiu, ne nuraminamu skausmu: "Dabar jau sielvarto maldų kalbėt nespeju / Kartodamas, kaip maldą, vardą Lietuvos /.

Pradžios mokslą poetas, gyvendamas lenkų okupuotame Vilniaus krašte, turėjo eiti lenkų mokykloje. Lietuviškai išmokė šelmos samdins Julius Klimas. Dar paauglio metuose jis sava-rankiškai išėina i platų pasaulį ieškoti mokslų ir laimės. "Deja, nei didelių mokslų, nei laimės nekur neradau. Daug kur daug ką pradėjau, bet nieko neteko užbaigti. Esu tik savamoklis." Poetas žeminaisi stoka formalaus mokslo atestatu, nors yra studijavęs laisvu klausytoju universitete Lietuvoje. Jis pamiršta kiekiausiai i griežčiausiąjį pasaulio universitetą, kuriame nėra "drop outs", nei laisvų klausytojų -- universitetą gyvenimo. Jame diplomuojami tikrieji žmonės. Poetas šilainis jo dar nebaigė, bet šios sukakties proga norėtųsi užbėgti už akių Pasakutiniai Egzaminių Komisijai, nes nėra jokios abejonės, kad jam nebūtų suteiktas nuostaus žmogaus -- tauraus lietuvių diplomas.

Įgimta ir stipri tėvynės meilė nuo mažesnis šeimose, klastingoje lenkų spaudoje išugdė tėvynės kovotoją. Už priešvalstybinius rašinius patenka kalėjimą, žiaurūs tardymai, kankinimas priverčia pabėgti i Nepriklausomą Lietuvą, kurioje atsiranda 1934 metais. Kokia trumpai jam tebuvo laisvė... Poetas tampa kariu, bet ne savo tėvynės. Jo paties pasakymu: Ignalinos naujokų ėmimo komisijos buvau verčiamas prisiekti ištikimybę daugeliui vadų ir valdovų. Tapau beveik profesionaliu tarptautiniu kareiviu ir karo belaisviu". Tarp visų priverstinių prisaikų poetas buvo ir išliko ištikimas vienai, vienintelei valdovei -- Lietuvai. Poeto karas dar nepasibaigęs, tėvynė dar nelaisva.

no sužalojimus, chuliganizmą, transporto priemonių "nuvarymą", nepilnamečių ištirkimą i girtavimą -- 100%".

"Psichinė girtos būsena", sako Stungury "sudaro palankią dirvą nusikaltimui". Jis bevil-tiškai baigia savo rašinį: "Natūralu, kad atliekės bausmę, jis vėl pakliūna i teisiamųjų suolą. Juk alkoholis -- kelialapis i nusikaltimą". Šio baisaus fakto akivazdoje, mes galime paklausti, kodėl "alkoholikų rinkai" nepritrūksta degtinės, kodėl degtinė parduoama taip plačiai, kodėl net nepilnamečiai laisvai gauna gėralų?

Aišku, advokatas T. Stungury negali atsakyti, nors atsakymas toks nesudėtingas.

Sovietinė Rusija, kaip ir carinė Rusija turi tą pat požiūrį i svaigalus. Carinė Rusija buvo garsi savo posakiu "Linksmas gerti Rusijoje!" Ta pati gyvenimiškoji "filosofija" viešpatauja Sovietinėje imperijoje. Girdomos ir okupuotos sritys, ir mūsų okupuota tėvynė. Demoralizuotus žmones lengviau tvarkyti. Prasigėrę žmonės mažiau jautrūs sunkiam gyvenimui. Nusikaltimai, kuriuos pildo i utopinį "rojų" vėzdu varomi žmonės, režimui netokie jau svarbūs. Kad tik nebūtų nusikaltimų prieš režimą. Magiškas teisme pareiškimas "buvau girtas", yra dargi savotiška talka "komunizmo statybai". Mat, taip kalba alkoholio vergas, kuris yra nepavojingas režimo vergas.

(sp)

Rašytojo kelią poetas pradėjo 1928 metais pirmuoju savo eilėraščių apie rudenį vystančią ROŽĘ BALTĄJĄ, kuris buvo išspausdintas "Vilniaus Rytujuje". Nuo to pirmojo bandomo poetas nebuvo rašyti. Šiandien jis bendradarbiauja įvairių laisvojo pasaulio kraštų lietuvių periodikoje išleisdamas i pasauliet keletą šimtų eilėraščių. Po įvairiais slapyvardžiais jis rašo humoreskas, parodijas, eiliuotus feljetonus. Yra parašęs nemažą prisiminimų ir linksmy nuotykių iš Latrobe Valley lietuvių gyvenimo. Daug rašė laisvos tėvynės spaudoje. Šiuo metu daugiausia bendradarbiauja Australijos lietuvių spaudoje. Šiuo metu daugiausia bendradar Visuomet nuostirdžiai dalyvauja tautiniuose minėjimuose ir literatūros vakaruose.

60-tojo gimtadienio proga ALB Krašto Valdybos Lituanistinė Biblioteka Melbourne, Alberto Šeikio iniciatyva suruošė tame poeto Pagerbimo Vakare buvo skaitoma jo įvairi kūryba. Poeto pagerbti susirinko didelis skaičius svečių, kas yra mūsų aukšto įvertinimo ir meilės įrodymas. Vargu, ar šiandien daug yra poetų taip mylimų, kaip mūsų kuklus Juozas Mikštas - Šilainis. Ypačiai gerai svečius sujaudino Benedikto Zabelos kompozicijos, pritaikytos dvim poeto kūriniam: "Aš norėčiau" ir "Upel", kurias dainavo Australijos Operos solistas Paulius Rūtenis. Poetas Šilainis buvo giliai sujaudintas išgirdęs save kitų lūpmomis. Po literatūrinės dalies sekė iškilminga vakarienė, kurioje taip pat dalyvavo daug svečių.

Kas per žmogus poetas Šilainis?

Šiandien jis kasa rudą anglį aukštai sėdėdamas žemkasėj Yalourn'o elektros jėgainel ir dainuoja tėvynės ilgesį. Jodidžiausioji gyvenime svajonė -- sugrįžti tėvynėn. -- "Ir štai radau pla-taus pasaulio pakraštį / Ir duoną ir pastogę naują / Deja, ir čia šios žemės ploriai man tušti / Ir čia aš tėviškėn keliauju /.

Keliauk, keliauk tėviškėn, Poete, dar ilgą eilę metų. Ir mes keliaujam su Tavim. Ne metais sveikinam Tave; Tavo darbai didesni, Tavo meilė didesnė už tą metų eilę. Tačiau ir mes turime vien širdį Tui dėkingą. Tave mylim, esi mūsų, esi mūsų brangus!

OPERATORS

Power Sewing Machine operators to work on Singer Zig Zag machine. Good control necessary. Steady work, West Oak Lane. Call 215-549-9200 for appointment. Phila., Pa. (28-30)

SECRETARIES

WANTED HUSBANDS

Who understand their wives and encourage them to return to business. We desperately need experienced secretaries, typists, business machine operators, clerks and keypunch operators for

Temporary Assignments

Become a BETTINGER TEMPORARY. Be paid Friday the week you work. NEVER A FEE. WE'd love to assign you to our companies who need and appreciate you but we can't unless you register with us. Drop in at your earliest convenience. We welcome Misses & Ms. Too. See Mrs. Thorne for friendly confidential interview.

THE BETTINGER CO.
42 S. 15th St. Suite 1210
LO 4-0700
Philadelphia, Pa. (24-26)

MAINTENANCE MECHANICS PIPE FITTERS INDUSTRIAL ELECTRICIANS

Expanding float glass plant in a rural community just southwest of Detroit seeks experienced general maintenance personnel, pipe fitters, and electricians. We offer long term, steady employment and excellent working conditions, providing career opportunities in addition to a competitive salary and benefit programs, a generous stock purchase plan and unique bonus program are provided. Other unique features include: All employees on salary, no time clock status, and a non-union friendly atmosphere. For additional information call or write:

GEORGE TREGLOWN,
GUARDIAN INDUSTRIES,
14600 ROMINE ROAD
CARLETON, MICHIGAN 48117
TELEPHONE (1) 313-654-6264 (26-32)

FAIRBURN, GA. PLANT OF
OWENS-CORNING FIBERGLAS!
HAS CAREER OPPORTUNITIES AVAILABLE IN
PRODUCTION and MAINTENANCE

For Interview Appointment
CALL 404-964-9811

**OWENS-CORNING
FIBERGLAS**

AN EQUAL OPPORTUNITY EMPLOYER

(28-31)

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI

MAŽEIKA & EVANS

6845 SO. WESTERN AVE., CHICAGO, ILL.

TRYs MODERNISKOS
AIR-CONDITIONED KOPLYČIOS

Mašinoms vieta

REpublic 7-8600 REpublic 7-8601

Viešėdami Chicagoje aplankykite **PARAMA**
MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVE

2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-3332

Savininkai: J. JANUŠAITIS ir J. MAŽEIKA

Čia rasite didžiausią pasirinkimą vietinių ir importuotų likerų ir kitokių gėrimų, gi delikatesų skyrius stebina savo įvairumu.

Kainos žemos — Pasirinkimas didelis.

APSILANKĘ — ĮSITIKINSITE.

ALT S-GOS
CLEVELANDO
SKYRIAUS NARIAMS

Š. m. balandžio 15 d., sekmdienį, 12 val. Europe Travel Service patalpose, 911 E. 185 St. šaukiamas visuotinis skyriaus narių susirinkimas. Bus renkama nauja valdyba, atstovai į Sąjungos seimą ir aptariamą kiti aktualūs reikalai.

Nariams atskirti kvietimai nebus siunčiami. Prashom nesivėluoti, nes salė gauta ribotam laikui.

Skvr. Valdyba

PARAMA LIETUVIŲ
NAMAMS DIDEJA

Kovo mėnesį Naujų Namų akcijas įsigijo:

Petras ir Marija Titai — 5 akcijas, Joseph Kaval — 6, Stasys Mačys (Lith. Village direktorius) — 20, Petras Sadeckas (iškeitė 1 ir 1 pirk) — 2, Daniel Parulis — 10, Jonas Skavičius — 2, Malvina Neura iškeitė senas į naujas — 23, Juozas Stempuzis, Lithuanian Village pirm. iškeitė senas į naujas akcijas — 3, Pranas Samuolis — 5, Senelė M. Penkauskienė ir V. Čyvas pirk krikštyną progą Andriui Penkauskui — 3, Bronius ir Jonas Šiupiniai (tėvas ir sūnus) — 20, Andrew Skarnulis iškeitė senas į naujas — 5, Constancija Gauder — 5, Juozas Bruožas — 2. Po vieną akciją pirk: A. Divorkaitytė, dr. Jim Lazak, J. Raulinaitis, Fronto Bičiulių Sambūris, Grandinė, L. Keženius, kun. K. Žemaitis ir Bernice Reilly, viso — 8. Ignas Gatautis iškeitė 8 senas į 4 naujas — 4. Be to, po 1 ar 2 senas Lietuvių Salės akcijas iškeitė į naujas, viso — 27. Vienos akcijos kaina 37 dol. Viso gauta \$1403.50. Ačiū visiems.
Lith. Village direkcija ir Finansų Komisija

Okup. Lietuvoje Kaune š. m. kovo 20 d. po ilgos ir sunkios ligos, sulaukusi 86 metų amžiaus, mirė

MARGARITA

KEMĖŠYTĖ-SADŪNIENĖ,

kun. kanauninko profesoriaus Fabijono Kemėšio ir Eleonoros Karvelienės ir Juzefos Nasvytienės sesuo. Su jos mirtimi ir mirus čia paminėtiems broliui ir sesrim, Vastapų kaimo Domininko ir Barboros Kemėšių šeima užbaigė savo gyvenimą. A. a. Margarita palaidota Kauno kapuose.

Steponas Nasvytis

Tolimoje Lietuvoje

A. A.

EMILIJAI SMAIDRIENEI

mirus, jos liūdinčiai seseriai v. s. A. ŠENBERGIENEI ir artimiesiems gilią užuojautą reiškia

Clevelando Neringos Skaučių
Tuntas ir Vadija

TICKETS NOW ON SALE!
METROPOLITAN OPERA
APRIL 30 THRU MAY 5 IN CLEVELAND PUBLIC AUDITORIUM
Apr. 30, Eve: TOSCA
May 1, Eve: LUCIA DI LAMMERMOOR
May 2, Eve: IL TROVATORE
May 3, Eve: CARMEN
May 4, Eve: MACBETH
May 5, Eve: AIDA
May 5, Eve: BARBER OF SEVILLE
PRICES: \$2.50, \$4, \$5, \$6, \$7, \$8, \$10, \$11, \$12, \$16 (No Tax)
Tickets Available for All Operas—Not All Prices for Some Operas.
BOX OFFICE: Broadview Savings & Loan Bldg., 299 Euclid Ave.—Phone 621-8897
Open 9:30 A.M.-6:30 P.M. Librettos on Sale. Knabe Piano used Exclusively

Franco Corelli

• Franco Corelli atliks Radames vaidmenį Verdi operoje "Aida" ir Mario Cavara-dossi vaidmenį Puccini operoje "Tosca".

Metropolitan opera Clevelande spektaklius pradeda balandžio 30 d. iki gegužės 5 d.

"Tosca" bus statoma balandžio 30, "Lucia di Lammermoor" — gegužės 1 d., "Il Travatore" — gegužės 2 d., "Carmen" — gegužės 3 d., "Macbeth" — gegužės 4 d., "Aida" — gegužės 5 d. po pietų ir "Barber of Seville" gegužės 5 d. vakare.

Bilietai parduodami operos kasoje Broadview Savings and Loan Co., 299 Euclid Ave., Cleveland Ohio 44114.

ISNUOMOJAMAS KAMBARYS lietuvių pensininkai. Netoli E. 185 gatvės. Galima naudotis virtuve ir kitais patogumais. Skambinti savaitės dienomis po 3:30 val. vak. telef. 481-7081. (28-29)

PARDUODAMAS NAMAS

Mūrinis, vienos šeimos, dvigubas garažas prie E. 185 St. Arti prekybos centro, mokyklos ir autobuso. Parduoda savininkas. Skambinti 3-7 val. vak. tel.: 486-6540. (27-30)

SERGA
SAVANORIAI-KŪREJAI

Clevelande gyveną Lietuvos kariuomenės savanoriai-kūrėjai K. Eidukaitis po padarytos vidurių operacijos, apleido ligoninę ir sveiksta namuose; J. Kašuba antro širdies smūgio iš-tiktas, paguldintas ligoninėn.

Linkime mūsų kariuomenės kūrėjams-savanoriams pasveikti.

• Apdraudus reikalais geriausius patarnavimus gausite kreipdamiesi į Z. Obelenį tel. 531-2211.

TRUSSES—
BACK SUPPORTS
ELASTIC STOCKINGS
EXPERT FITTER ON DUTY. 9:00 AM TO 5:00PM.
ROTH-WARREN
PHARMACY
1619 Euclid Ave.
241-7340

WANTED AT ONCE
1ST CLASS SKILLED
MACHINISTS
W&S 2 AC
TURRET LATHE
ENGINE LATHE
Must be capable of own setup. Experienced in short runs to close tolerances. Pleasant South Euclid location. Excellent fringe benefits.
DELAVAL
SPECIAL PRODUCTS
DIVISION
4223 Monticello
Near Green Rd.
Cleveland, Ohio
An Equal Opportunity Employer (26-35)

MACHINE OPERATORS
GROWING FIRM NEEDS FULL TIME MACHINE OPERATORS ON BOTH 1ST & 2ND SHIFT.
COMPANY PAID HOSPITALIZATION, LIFE INSURANCE AND PROFIT SHARING.
NO SEASONABLE LAY OFFS.
APPLY 9 A.M. TO 5 P.M.
HI-VOLTAGE EQUIPMENT
DIVISION
4000 EAST 116 ST.
CLEVELAND, OHIO 44105
An Equal Opportunity Employer (28-32)

BODY MAN
1st class only. To do body & frame work. Name your own price.
1-302-658-8208 (28-32)

WANTED AT ONCE
1ST CLASS SKILLED
MOLD MAKERS
For PLASTIC INJECTION and MOLDING
and
BRIDGEPORT OPERATORS
For DOWN RIVER AREA.
Above scale rates, paid hospitalization, life insurance, and other fringe benefits.
K. R. MOLD
-9505 GROH RD.
GROSS ILE, MICH. 48138
313-675-1400 (26-28)

BILLING CLERK
JOIN OUR LIVELY GROUP IN JOB you'll enjoy. You can qualify if you're a high school graduate with at least a year of general billing experience plus be able to do life typing & help answer our busy phones. Full benefits, of course. Call for an interview & start work immediately.
John Lorio
SAVIN
BUSINESS MACHINE
CORP.
450 COMMERCE DRIVE
FORT WASHINGTON INDUSTRIAL PARK, PA.
643-5300 (26-30)

WANTED AT ONCE
JOURNEYMEN
FIRST CLASS
TOOL MAKERS
EXPERIENCED ON GAGES & FIXTURES.
STEADY WORK & FRINGE BENEFITS.
APPLY OR WRITE
ENMARK TOOL CO.
14835 STEPHENS DRIVE
EAST DETROIT, MICH. 48021 (28-30)

MUELLER BRASS CO.
Has immediate openings for experienced AUTOMATIC SCREW MACHINE OPERATOR and/or set up. APPLY HOURLY PERSONNEL OFFICE
1925 LAPEER AVE.
PORT HURON, MICH.
An Equal Opportunity Employer (28-30)

• Akt. Vitalis Žukauskas balandžio 14 d. atvyksta į Clevelandą ir Nauj. parapijos salėje duos humoro spektaklį Pradžia 7 v. v.

• Gyvybės, sveikatos ir pensijų draudimo, o taip pat akcijų — investavimo (mutual funds) reikalais kreipkitės į V. Giedraitį, tel. 944-6835.

SUPERIOR
SAVINGS

AND LOAN ASSOCIATION

MOKA AUKSTAS PALŪKANAS UŽ PADĖTUS INDELIUS.

Už paprastus indėlius moka 5%

Visiems indėliams valdžios apdrauda pakelta iki \$20,000.00.

Teiraukitės bet kuriame SUPERIOR SAVINGS skyriuje dėl taupymo sąlygų ir Jums bus paaiškinta, kokį taupymo būdą pasirinkti, kad gavus didžiausias palūkanas.

SUPERIOR SAVINGS skyriai:

798 EAST 185th STREET
Telephone 481-8552

6712 SUPERIOR AVENUE
Telephone 431-2497

13515 EUCLID AVENUE
At Superior — (Near Rapid)
Telephone 681-8100

DELLA E. JAKUBS & SON

LAIDOJIMO ĮSTAIGA

936 East 185th St. Cleveland, Ohio
Tel. 531-7770

LAIDOTUVIŲ KOPLIČIA YRA ELEGANTIŠKAI ĮRENGTA, GERAI VĖŠINAMA IR YRA DIDELĖ AIKŠTĖ PASISTATYTI AUTOMOBILIAMS.

Della E. Jakubs ir sūnus William yra licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai. Nelaimės valandoje suteikia rimtą ir simpatinę patarnavimą.

7.01
%

NET*
YIELD
PER
ANNUUM
PAYABLE
MONTHLY

BACKED BY THE FULL FAITH
AND CREDIT OF THE UNITED
STATES GOVERNMENT AS
TO THE TIMELY PAYMENT
OF BOTH PRINCIPAL & INTEREST AT THE SECURITY
RATE.

FOR FURTHER INFORMATION CONTACT

MORTGAGE SECURITIES, INC.

1375 Euclid Avenue

Phone 623-3200

Call toll-free anywhere in Ohio

1-800-362-2830

* BASED ON PRICE OF 95% AND 6 1/4% SECURITY WITH ESTIMATED 12 YEAR PRE-PAYMENT ON 30 YEAR VA-FHA MORTGAGE LOANS. MINIMUM INVESTMENT \$25,000.

JOURNEYMEN

TOOLMAKERS

(JIG AND FIXTURE)

EXPERIENCED WELDING EQUIPMENT REPAIRMEN AND INSPECTORS — LAYOUT AND SAMPLE CHECK.

APPLY: EMPLOYMENT OFFICE
965 CLAIRPOINTE
JEFFERSON ASSEMBLY PLANT
DETROIT, MICH.

An Equal Opportunity Employer

(26-30)

7 DIENOS
CHICAGOJE

(Atkelta iš 8 psl.)

su nemeluotu šiltumu, gal atei tyje galėtų būti kiek geriau išbalansuotas, nes pirmas veiksmas per daug perpintas dialogais, o trečias — šokišiais, Visa tai perkoregavus, gal susidarytų labiau stringanti meninė visuma, nors folklorą meno vadovui ar režisieriui kartais tikrai sunku taip laužyti, kaip jis nori. Aplamai "Lietuviškų vestuvių" pastatymas paliko malonų įspūdį ir reikia tikėti, kad ateityje šio veikalo lauks visa eilė gastrolių.

• ŽIŪREDAMAS "Laiškų Lietuviams" metiniam premijų teikimo vakare pastatytas scenoje dvi operos — G. C. Menotti "Telefona" ir C.A. Debussy "Paklydėlių stūpa", drauge su kitais 500 žiūrovų mažiausioje scenoje dainuojančius A. Baronaitytę, M. Motekaitį, P. Ragienę, V. Radį ir J. Savrimą. Pirmajai operai akompanavo R. Lampsatytė, o antrajai, muzikiniai gana įspūdingai, M. Motekaitis. Tuo tarpu Chicago's kronikininkas "Darbininke" rašo, kad operoje "Telefona" dainavęs V. Kriščiūnas, o abiem operoms akompanavęs M. Motekaitis, Kronikininko žodžiais, abi operos buvusios paruoštos "kruopščiai". Tuo tarpu mes, 500 žiūrovų, kurie tas operas pamatėme scenoje, žinome, kad dainavo ne V. Kriščiūnas, bet padėję gelbėjęs muzikas M. Motekaitis, o jo vietoje akompanavo R. Lampsatytė. Šių abiejų dalyvių vardai prieškoncertinėse reklamose buvo kitaip išdėstyti ar visai neįrašyti. O korespondentas prieškoncertines reklamas paėmė už tikrą pinigą ir, jomis pasinaudojęs, suklaidino to laikraščio skaitytojus. Šis faktas skelbiamas ne ką nors niekinti, bet išskirti tai, kokia didelė yra rašančio atsakomybė ir sau sau patenkinamą apžvalgą ar žinios nepasirašo per valandą. Pasiūmame nebuvo aprašomam įvykių, dažnai reikia skambinti kitiems, susirinkti ir dar pasitikslinti žinias taip, kad parašius skaitytojai nebūtų suklaidinti. Kartais pasitaiko, kad įvykiai keičiasi greičiau, negu išėina lietuvių laikraščiai, Būna atsitikimų, kad kol klaidą pastebi ar atitaisai, praėina net 2 savaitės. Bet prieškoncertinės reklamos rimtam spaudos darbininkui neturėtų būti visu šimtu procentų patikimas žinių šaltinis. Ši užuomina — tik vienas iš eilinių atsitikimų. Neseniai rašyt, Al. Baronas paskaitoje apie mūsų literatūros kritiką pavyzdžiais įrodė, kiek daug faktinių klaidų padaro net rimti mūsų kritikai spaudoje paskelbtose recenzijose.

• Lietuvių Tautinių Namų Chicagoje narių susirinkime kovo 31 d., kuriam pirmininkavo inž. J. Jurekūnas ir sekretoriavo dr. V. Dargis, išklauius pranešimus ir apyskaitą, buvo išrinkti, vietoj baigusių kadenciją, 6 nauji direktoriai: dr. V. Dargis, B. Kasakaitis, C. Modestavičius, M. Rėklaitis, A. Vengris ir A. Visockis.

• Naujasis Jurgio Gilausdos romanas "SUNKIAUSIU KELIU" įdomiai vaizduoja Lietuvos nepriklausomybės pradžią — mūsų tautos ryžtą eiti nuosavu laisvės keliu, M. Slezevičiaus vyriausybės sudarymą, savanorių pašaukimą ir kita.

Išleido Dr. K. Griniaus Fondas — c/o J. Urbelis, 1649 No. Broadway, Melrose Park, Ill. 60160.

WANTED
SHEARMAN
PRESS BRAKE OPERATORS
SHEET METAL MECHANICS
WELDERS
AND
LABORERS
TO WORK ON SHEET METAL FABRICATIONS AND ELECTRICAL CABINETS.
STEADY WORK COMPANY, PAID BENEFITS.
INTERVIEWING 8 A.M. TO 11 A.M.
FORMWELD PRODUCTS CO.
1530 COIT AVE.
(Go South on E. 152 St. to end of Street.)
CLEVELAND, OHIO (2029)

DIRVA

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

Plačios veiklos dideliame lietuviui, Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos garbės nariui, buvusiam tos Sąjungos pirmininkui

DR. STEPONUI BIEŽIUI

mirus, gilią užuojautą Ponai ONAI BIEŽIENEI, dukteriai JOLANDAI ir visai giminei reiškia ir kartu liūdi

Amerikos Lietuvių
Tautinės Sąjungos
Valdyba

Tauriam lietuviui veteranui

DR. STEPONUI BIEŽIUI

mirus, jo žmonai, dukrai ir visiems

artimiesiems užuojautą reiškia ir

kartu liūdi

Eugenija ir Juozas
Bartkai,

Danguolė ir Eugenijus
Bartkai

Lietuviškos veiklos milžinui

DR. STEPONUI BIEŽIUI

mirus, gilią užuojautą Ponai ONAI

BIEŽIENEI ir dukteriai JOLANDAI

reiškia ir kartu liūdi

Barbora ir Teodoras
Blinstrubai

Mielam Bičiuliui

DR. STEPONUI BIEŽIUI

mirus, žmonai ONAI ir dukrai JOLAN-

DAI reiškiamo nuoširdžią užuojautą

Gertrūda ir Povilas
Dargis

Pittsburgh, Pa.

LITERATORINĖ POPIETĖ SU R. SPALIU

Rašytojas Romualdas Spalis, pastoviai gyvenęs D. Britanijoje, atvyksta viešnagei į Ameriką, norėdamas arčiau susipažinti su jo apysakos Gatvės berniuko nuotykių generacijos įsikūrimu JAV bei jų ir kitų lietuvių pasilaikymu. Sustos Chicagoje pas studijų kolegą Vytautą Girnį (5920 So. Rockwell Ave., Chicago, Ill. 60629, telf. (312) PR 8-7825).

LST Korp. Neo-Lithuania Chicagoje š. m. balandžio 15 d. Lietuvių Tautinių Namų pastogėje, 6422 So. Kedzie Ave., rengia susitikimą, literatūrinę popietę su rašytoju Romualdu Spaliu. Popietės pradžia 3 val. p. p. Lietuviškoji visuomenė maloniai kviečiama popietėje dalyvauti.

Popietėje rašytoja Nijolė Jankutė supažindins dalyvius su R. Spaliu ir jo raštija. Studentai neolituonai ir Pedagoginio Lituanistikos Instituto studentai-ės paskaitys trumpas R. Spalio raštų ištraukas. Įtarpoje neolituonų šokėjų grupė, vadovaujama Nijolės Pūpienės, pašoks porą tautinių šokių.

Baigus meninę dalį (4 val. 15 min.) visi popietės dalyviai ir jos programos atlikėjai-os kviečiami tose pat patalpose pasilikti tolėsnei vakaronei, kavai. Jos metu Romualdui Spaliui, Dirvos novelių konkurso 1972 m. laureatui, novelių kasmetinio konkurso pradi-

7 DIENOS ČIKAGOJE

VLADAS BŪTĖNAS

Ruošiantis Laisvojo Pasaulio Lietuvių Gydytojų S-gos suvažiavimui, kuris įvyks gegužės 26-27 d.d. Chicagoje, Sheraton-Chicago viešbutyje, buvo sušaukta dr. Lipskių namuose spaudos konferencija. Nuotraukoje grupė dalyvių. Iš kairės: dr. Lipskis, P. Petrutis, V. Kasniūnas, J. Janušaitis, A. Baronas, dr. Lipskienė, LPLGS pirm. F. Kaunas, III. LGD-jos Moterų vieneto pirm. L. Dargienė ir A. Pužauskas.

● DU SVARBOS suvažiavimai įvyko Chicagoje kovo 31 -- balandžio 1 d.d. savaitgalį. Kovo 31 d. Chicagon buvo sulėkę 23 Balso direktoriai ar jų įgalioti atstovai į Balso direktorių tarybos specialų suvažiavimą. Kaip žinia, Detroite įvykusiam Balso seime balsų dauguma buvo nutarta Balso centrinę įstaigą iš New Yorko perkelti į Chicago. Bet New Yorko 100-tasis Balso skyrius tam pasipriešino ir amerikiečių teisme užvedė bylą tiks-

ninkas - mecenatas Simas Kašelionis, dalyvaujant Vilties-Dirvos atstovams, įteiks laimėtają premiją.

lu įrodyti, kad Detroite įvykęs Balso seimas buvo neteisėtas. Šį kartą Chicagon suvažiavusi Balso direktorių ar jų atstovų dauguma, posėdžiams praėjus labai taikingoj nuotaikoj, vienbalsiai patvirtino, kad Balso centras yra teisėtai perkeltas į Chicago ir buvęs centras New Yorko balandžio 14-15 d.d. turi perduoti Chicagai savo įstaigoje esančius visus dokumentus, bylas ir kitą turtą. Balso direktorių specialiam suvažiavime Chicagoj nepasirodžius Balso direktorių tarybos pirm. kun. Martinkui, ir jam neatsiuntus savo įgalioto atstovo, nauju direktorių pirmininku išrinktas detroitiškis žurn. Vladas Selenis. Tikimasis, kad Balso raktiniuose postuose atsiostojus valdybos pirm. Marijai Rudienei ir direktorių tarybos pirm. VI. Seleniui, o juos šimtu procentų remiant didžiajai daugumai direktorių, į didelės Balso šeimos narių eilės vėl sugrįš vienybė ir plauks gausios aukos pagalbos reikalingiems broliams lietuviams.

● KIEK SKIRTINGOS nuotikos buvo LB Chicagos apygardos atstovų suvažiavimas, įvykęs balandžio 1 d. senosiose Čiurlionio galerijos patalpose, kuriame, "Draugo" pranešimu, dalyvavo 123 rinkti atstovai ir būrys svečių. Suvažiavimas užtruko net devynias valandas ir nemažai laiko sugaišta visai neretkalingiems smulkiems ginčams. Šiame suvažiavime dominavo milžiniška dauguma tų žmonių, kurie pasisako prieš bent kokius organizuotus ryšius su okupu. Lietuva ir atstovauja daugiau konservatyvią bei gana gausią lietuvių visuomenės grupę. Tai įrodo ir suvažiavimo aprašymas "Drauge", kur sakoma, kad suvažiavimo metu visais balsais buvo nutarta iš LB Chicagos apyg. v-bos narių atleisti V. Zalatorių, o salėje buvusį E. Šulaitį paprašyti išeiti iš posėdžio salės. Manau, niekas negali prikišti, kad taip pasielgta nedemokratiškai, nes visi tie atstovai, kurie šiame suvažiavime balsavo, prieš tai buvo išrinkti jų apylinkėse atstovauti savo skyrius šiame apygardos suvažiavime. V. Zalatoriaus vietoje į apygardos v-bą įeisianti E. Narutienė.

● CHICAGOS LIETUVIŲ operai buvo skirta M. ir inž. A. Ru-

džių vedamo Lietuvių radijo forumo kovo 31 d. programa. Studijoje dalyvavo ir oro bangomis kalbėjo šie Chicagos Lietuvių operos valdybos nariai: V. Radžius, V. Momkus, J. Vidžiūnas, R. Vaitkevičienė, B. Maciukevičius ir Smolinskas. Pokalbį pravedė lietuviškų tos valandėlės programų pranešėjas Vyt. Kasniūnas. Pokalbis įvyko istorinę dieną ta prasme, kad 1957 m. kovo 30 ir 31 d.d. vyko pirmosios iš šio kolektyvo išplaukusios operos -- Verdi "Rigoletto" spektakliai ir kad tada buvo padarytas pirmasis gerai pasisekęs bandymas, iš kurio išsivystė ilga bei kūrybinga Chicagos Lietuvių operos egzistencija. Iki šiol jau pastatyta 16 operų, duota iš viso 50 spektaklių ir per tą laiką mūsų operose pasirodė net 45 įvairūs dainininkai, 16 operų pastatymas kainavo apie 500,000 dol. Artėjančiams "Carmen" operos spektakliams, kurios premjera įvyks balandžio 28 d., iki to laiko jau buvo parduota apie ketvirtis visų turimų bilietų. Tai esąs neblogas ženklas. Galia, kad šios nenuobodžios programos metu įgirsęs superlatyvas "nepaprastai", pokalbio vedėjo, o vėliau ir pačių dalyvių valandos laikotarpį buvo panaudotas virš 20 kartų. Iš to lyg susidarė įspūdis, kad mūsų opera nebestovi žemėje, bet skraido padangėmis. O jai užtenka ir žemiškos garbės, nes ji savo darbu ir kūrybiniais atsiekimais nusipelnė užtektinai užsitarnautos pagarbos, kurią salds superlatyvas tik temdo. Kaip reikia pravesiti panašias programas, turėtu mės pasimokyti iš "Margučio" vedėjo P. Petručio, kurio klausimai dažniausia būna taiklūs ir net provokuojantys. O Vyt. Kasniūnas yra taip pat pravedęs nemažai įdomių programų.

● LIETUVIŠKOS VESTUVES "Grandies" šokėjų statytos balandžio 1 d. Jaunimo centre, sutraukė didžiulį būrį gražios publikos, kad a.a. A. Valentino žodžius kartoja, "né uodas nebegalėjo snapo įkišti į salę". Spektaklis vyko Jaunimo centro didžiojoje salėje. Spektaklio meno vadovė buvo I. Smieliauskienė, rež. J. Valentinas, choro vadovė sol. A. Simonaitytė ir t.t. Spektaklis, kurį publika sutiko

(Nukelta į 7 psl.)

DANUTE BRUŠKYTĖ, A. Valeišaitės išraiškų šokių studijos pirmaujanti šokėja, Jaunimo Centre Chicagoje.

110. Fot. Archyvo nuotrauka